

EESTI

S

25

PORDILEHT

NR. 12

DETSEMBER

1933

Rudge'i edu.

Käesolev aasta on osutunud meie mootorratturite võimete katsetamiseks. Peetud on rida võidusõite, millest esimene, s. o. hipodroomil korraldatud võidusõit, oli masinate vastupidavuse ja sõitja osavuse ning energia katseks, kuna teine, s. o. kilomeetri võidusõit, oli lihtsalt masinate kiiruse proov.

Hipodroomi võidusõit on igal pool maailmas huvitavamaid ja raskemaid, sest sõitja tuleb paksu liivaga kaetud 1.1 km ovaalsel ringteel. Iga sõitja tahe on võita ja võidab mitte üksnes parim sõitja, vaid tähtsamaks teguriks on siin masina vastupidavus ja teelpüsimine.

Juba treeningsõitudel oli tähele panna Rudge mootorrattaste imekindlat teelpüsimist ja nende kerge juhtimine liivasel ja kurverohkel hipodroomi ringteel ei valmistanud pealtnäha Rudge'i sõitjale mingit raskust ega nõudnud kunsti. Nende omaduste tõttu saavutasidki tänavusel hipodroomi võidusõidul 2 väikest 350 ccm Rudge harilikku sportmootorrattast kiirema aja, sõites hipodroomil 82,85 km tunnikiirusega 10 ringi (uus Eesti rekord). Möödunud aasta rekord oli 76 km ümber, püstitatud AIS 500 ccm sportmootorrattal.

Ligemal Rudge masina vaatlusel selgub selle väikese mootori ettekujutamata võimete saladus. Masinal on 4 käiku, 4 üksikult reguleeritavat ventiili ja dopelt pidurid, mis võimaldavad kerge jalavajutusega mõlemaid rattaid korraga pidurdada. 2 sumbutajat, omapärased tugevad rattad, käsi-pöörd-gaasi reguleerimine ja vaikseks käiguks — õlis jooksvad ketid ja sidur.

J O O G E

KAUKASUSE LOOMULIKKU
MINERAALVETT

NARSAN

VÄRSKENDAVA LAUAVEENA

MUUGIL KÕIGIS
PARIMATES VÄRIDES

Suurmüügi ladu:

Tallinn, Kuninga tän. 5—4

FEISCHNER — üle linna kõlab.

Ei see koht reklaami vaja.

Ikka õla kõrval õla

Siin koos külastajaid sajad.

C

Hinnad väiksed, kõrged sordid,

Nõnda maitsvad koogid, tordid,

Et kes siin saab suhu pala,

Rõõm end selle hinge valab.

METSAEKSPORT-ÄRI

E. KOPELOWSKY & Ko.

asub nüüd

TALLINN, VALLI 10-45, TREPP D, III KORRAL.

Telefonid 461-29 ja 461-19.

Telegrammi aadress „ELKO“.

Postkast nr. 25.

★

Abikontor:

NARVAS, Turu tän. 8, telefon 132.

EESTI SPORDILEHT

SPORTTEADUSLIK KUUKIRI

TOIMETUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.
VASTUTAV JA TEGEV TOIMETAJA
OSKAR LÖVI.

TOIMKOND: MAG. A. GRÜNBERG,
ED. HIOB, DR. E. KIRSCHENBERG, L. TÖN-
SON, DR. MED. J. VILMS JA H. VISMAN.

TELLIMISHIND: aastaks 3 krooni, 1/2 a. 1 kr. 50 snt, 1/4 a. 75 snt.
Välismaale aastaks 4 krooni, 1/2 a. 2 krooni, 1/4 a. 1 kroon.
Üksiknumber 25 senti.

14. AASTAKÄIK

ILMUB IGA KUU
20. PÄEVAL

TALITUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.
TALITUS ON AVATUD IGAPÄEV KL. 2-4
TELEFON 444-28.

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU: talitus,
Müürivahe 16-33, tel. 444-28; A. Hahn, tel. 440-98
ja ajakirjanduse kontorid.

KUULUTUSTE HIND: välimine kaas ja tekstis: 1/2 lhk. Kr. 50.—
1/2 lhk. Kr. 25.—, 1/4 lhk. Kr. 12.50; sisemised 1/2 lhk. Kr. 40.—
1/2 lhk. Kr. 20.—, 1/4 lhk. Kr. 10.—

TELLIMISTE VASTUVÕTMINE talituses, kõigis postkontorites ja ajakirjanduse kontorites.

Nr. 12

Detsember

1933

Tõus ja mõõn maadluspordis

N. Kursman

Olid ajad — aastaid kaks-kolmkümmend tagasi — kui eestlasi peeti peremeesteks Euroopa maadlusmatidel. Nimed Hackenschmidt, Lurich ja Aberg olid siis kõikjal tuntud. Nad olid eestlased, kuigi tihti võõraste nimedega.

Eelpool mainitud „suure kolmiku“ võidud ja eeskujud andsid hoogu ja sütitasid meil laialdase harrastuse spordi vastu. Tekkis rida „vähemaid vendi“, kes ka töstmises ja matil õne katsusid ja kellest mitmedki õige häid tagajärgi saavutasid. „Suure kolmiku“ kuulsus oli äratanud peagu igas karjapoisist unistuse saada „suureks“ nagu Lurich — vähemalt kasvada teiseks Abergiks!

Too oli meie raskejõustiku — eriti maadluse — esimene tõus ja hiilgeaeg. Siis organiseeritakse ka meie esimesed ja nüüd vanimad spordiseltsid. Tollele ajale on omapärane, et kes vähegi midagi suutis, läks kohe elukutseliseks. Spordis nähti teenimisvõimalusi, selleks oli aga kuulsust vaja. Ja suurte eeskujul aetigi kuulsust taga. Seltsid olid noored ja algelised — võimlemist ega spordimänge veel ei tuntud. Jäigi vaid võtta kivid-pommid kätte ja harjutada seni, kuni lihaksed olid mõne teise „murdmiseks“ küllalt tugevad ning — „maadleja“ oligi valmis! Ja elukutseline pealegi!

Meie sportlik tegevus algas, nagu eelpool selgunud, professionalismiga. Amatööride vahelisi võistlusi tollel „alg-ajal“ veel meil ei korraldatudki. Ei olnud esialgu ka mingit sihikindlat õppe- ega harjutuskava.

Meie esimese spordi, eriti aga maadluse, hiilgeaeg on haripunktil mõned aastad enne maailmasõda. Teine järk algab pärast vabadussõda. See on juba noorema generatsiooni tõus — uute võtetega ja täielise amatörismi lipu all. Spordiseltse sünnib nagu seeni

pärast sooja vihma, luuakse keskliit ja hulk eriliituisid, kehaline kasvatus tunnustatakse kultuurialaks, ja seltskond, riik kui ka omavalitsused, hakkavad spordi tegevust toetama aineliselt ja moraalselt. Oleme nagu uuesti ärrganud — seekord aga mitte tsirkuse, vaid elu jaoks.

Tõus on võimas. Peagi oleme spordialal maailma esimeste reas. Eriti võtab ka hoogu kergejõustik. Klumbergi ja Lossmani suurvõidud kannustavad teisi. Tõus kestab ka praegu sellel alal edasi, seda kinnitavad tänavused Sule, Küttise, Viidingu ja Jürlau saavutused.

Raskejõustik on elanud pärastsõjaaegsele tõusule kõigiti kaasa. Nooremast põlvest võrsus kohe alguses rida häid tõstjaid ja maadlejaid. Poksigi hakati harrastama. Nüüd aga näib, nagu oleks poks meil niikunud raskejõustikus esikohale, maadlus jäänud teisele kohale ja töstmise oleks koguni kadumas. Millest see on tingitud? Poks on meil võrdlemisi noor ala. Treeningu alana on ta hea, kuna poksi abil kasvab keha vastupidavus, liikumise ja mõtlemise kiirus ning võistlustahe jne.

Võistlusalana pakub ta kiiret vaheldamist võtetega ja võitudega. Pealegi, nagu näha, tahab rahvas näha uimaseid ja veriseid võistlejaid. Seda tõendavad sel-

FOTO-ATELJEE

Parikas

KUNINGA 1

ATELJEE AVATUD: K. 9-5, PÜHAP. K. 11-2

MAITSERIKKAD
PILDISTUSED

SUUSAHARJUTUSEST

gelt maavõistlused Soome ja Lätiga, kus pealtvaatajate arv tõusis kuni 2000-ni.

Nüüd maadlusest, raskejõustiku raskemast alast. Nagu juba tähendasin, elab ta oma teist tõusuaega, seda muidugi harrastajate rohkuse tõttu, kuid kaheks mitte pealtvaatajate arvult. Näitena võiksin siin mainida Tallinna Kalevi poolt hiljuti korraldatud rahvusvahelisi maadlusvõistlusi, millest võtsid osa paremad meie ja Soome maadlejad. Vaatajaid kummalgi õhtul oli aga ainult 50—60 hinge, needki alalised „kunded“ ja asjast huvitatud.

Peame küsima: Kas maadlussport on saanud meil ebapopulaarseks? Vastuseks tahaksin öelda: Seda mitte! Viga seisab peamiselt selles, et seda pole viimastel aastatel enam katsutudki populaarsena hoida.

Võtame näiteks ajakirjanduse. Isegi suuremate ja rahvusvaheliste maadluste ajal ei leia nende võistluste kohta muud kui mõne rea (näiteks Soome-Rootsi maavõistlusest). Pärast võistlusi ka paar-kolm rida peenkirjas ja see on kõik. Poksile ja jalgpallile antakse esikülj 3—4-veeruliste pealkirjadega. Ajakirjandus peaks soojemalt suhtuma ka maadlusspordile. On see ju ala, kus oleme suuremad võidud saavutanud, ala, kus oleme kõige võimelisemad uusigi suurvõite saavutama. Maadlusspordi osalisele langusele on mõjunud ka mitmed teised tegurid, näiteks:

1) Instruktorid on jäänud ära (rääkimata treenerist), 2) Võistluste korraldamises on vigu, võistlused, näiteks, venivad liig pikaks, puuduvad ringkondade ja seltside vahelised võistlused.

3) Puuduvad võistluste korraldamiseks ruumid (Estonia ei anna, Saksa teater ja Grand-Marina nõuavad liig palju ja tõelisi spordisaale meil polegi).

4) Liig väike toetus, n. n. riiklikku toetust antakse aastas 150 kr. Sellega korraldagu liit kursused, pangu tööle rändavad instruktorid-organisaatorid, tehku propagandat, korraldagu maavõistlusi ja saatku meie paremaid mehi Euroopa jne. võistlustele!

5) Liig vähe võistlusi ja needki ainult Tallinnas ja Tartus.

Mis maadlejaisse puutub, siis ei või öelda, et nende võimete tasapind viimaste aastate kestel oleks langenud. See on murrang, seisak, kuid seda ei tohi ükski pidada languseks, millena ta ainult näib. Esiteks tõusime liig kiirelt esirinda, ruttasime ette teistest, nüüd on aga teised jõudnud järele. Meie tasapind on püsinud aga endisena või koguni veidi edasi tõusnud. Teiste tõusust olenebki see, kas suudame — kui ise enam edasi ei arene — säilitada oma senise koha. Et oma kohta, mis praegu neljas maailmas maadluse alal, kaitsta, selleks peamegi võtma uuesti hoogu.

Tõusu ja mõõna on olnud. Maadlusspordi alal valitseb meil praegu näiline seisak. Sellest peame saama üle. Sest seisak juba tähendab taandumist, tagasiminekut.

Ja veel üks asjaolu: kui tahame oma rahvusvahelist positsiooni maadluses kaitsta, peaksime hoolitsema ka oma parimate sportlaste eest, et nad ei pruugiks sadamates, raualadudes ja tööbörsidel igapäevast leiba ja tööd oodata, sest tühja kõhuga ei ole kõige paremgi sportlane harjutusvõimeline.

Alguses aitab paremalegi suusatajale ainult 5—10 km kergest suusatamisest, seda kõige tihedamalt üle päeva. Kõvem harjutus alguses võib mõjuda südamele liig väsitavalt. Pikkamööda lisatakse juure hoogsust ja distantsi pikkust. Sellega tehakse harjutus igapidi mitmekülsemaks. Kahe nädala pärast on suusataja siis jõudnud nii kaugele, et võib alustada täisharjutusega.

Kui harjutused (ka kõvad) on kestnud mõned nädalad ja suusataja elundid on omandanud vastupidavuse suuremateks pingutusteks, siis teeb arenenud suusataja, kui tal selleks on võimalust, pikema, nii 2—3-päevase, suusaretke. Seda sooritada oleks kõige sobivam pühade ajal, aasta vahetusel. Siis suusatakse näiteks 50—80 km kahel või kolmel üksteisele järgneval päeval. Või suusatagu esimesel päeval, puhatagu teisel päeval ja kolmandal päeval alustatagu suusatamist tagasi koju. Pärast suusaretke puhatagu 2—3 päeva. Kui on võimalust, siis sooritatagu paar niisugust retke enne võistlushooaja algust. Nii omandatakse vastupidavust igaks võistlusmaaks. Harjutustel tuleb veel tähelepanu pöörata lühematele maadele. See on tarviline kiiruse omandamiseks.

Kindlasse harjutusenormi puutuvalt on öelda, et 2—3 kõva harjutust nädalas on enamikule suusatajatest paras. Need harjutused ei tarvitse olla kõik samasugused ja sama kõvad. Sobivam on, et harjutused oleksid vahelduvad. Nendest võib osa asendada muu tegevusega ühendatava suusatamisega. Kui selleks puudub juhus, siis on soovitatav harjutuse vahepäevadel sooritada kergest huvisuusatust tund või paar (vahest rohkemgi) kas või iga päev.

Harjutustest peab üks olema seesugune, mis tarviline suusataja võimetele esinemiseks pikal distantsil (harjutus 30—60 km). Vahetevahel võib ka sooritada teiseigi kestvusharjutuse, see kõige rohkem 30—40 km. Nendele lisaks tuleb sooritada nädalas ainult üks hoo-rohke kiiruseharjutus — umbes 10 km murdmaad. Viimasena mainitud harjutusel tuleb muuseas arendada võistlusindu (sisu). Pressi siis seepärast lakkamatult ikkagi üks osa maast — kuigi nii väga tahaksid puhata! Seesugust kõva, võistlushooga sooritatud harjutust ei tohi teha tihedamini kui üks kord nädalas.

Kindlate harjutuste vahepäevadel sooritataval huvisuusatamisel võib muudele harjutustele lisaks — siis, kui vana väsimust ei tunda — suusatamise ajal teha mõne lühikese kiire tõmbe ülesmäge. Nii arendab suusataja sobival viisil kiirust, millel on suur tähtsus.

Suusataja harjutuskava üheks nädalaks on järgmine: pühap.: 30—60 km rahuliselt ja tasase hooga (teel natuke einetada); esmasp.: puhata; teisip.: kergest huvisuusatust 1—2 tundi (10—20 km), retke kestes mõned lühikesed kiirustõmbed; kolmap.: 5—10 km võistlushooga; neljap.: huvisuusatust nagu teisipäeval; reedel: 15—30 km paraja hooga; laup.: kergest suusast 1 tunni ümber.

Algajatel tuleb lühendada harjutusmaade pikkust keskmiselt poole võrra.

Peale eelpool toodud harjutuskava võiks veel mainida teist, mida mõned suusatajad on kasutanud head tulemusega. Nii näiteks peavad mõned suusatajad kasulikumaks sooritada lühikesi maid (5—10 km) kõva hooga mitmeid kordi nädalas, isegi iga päev. Seejuures nad üks kord nädalas sooritatavadi kestvuretki lühendavad 20—30 kilomeetrit. Pikkid kestvuretki sooritatakse siis ainult paar-kolm korda kogu hooajal. Seesugune harjutamine võib sobida neile, kellel vastupidavust looduna (või kehalise töö tõttu) on suurel määral. Kõik suusatajad seesuguse harjutamisega ei omandaks tarviliselt vastupidavust.

Esimene SUUSAHÜPPE-mägi

TALLINNA linna piirile, Mustamäe lasketiiru juure, ehitatakse Eesti suurim suusahüppe-mägi. See tuleb Eestis õieti esimene, sest meie praegused hüppemäed rahvusvaheliselt hinnangult ei vääri oma nime.

Maa-ala, kuhu hüppemägi ehitatakse, on 600×250 m suurune. Sellel maa-alal asetseb kungas, mida juba seni on tarvitatud suusahüpete sooritamiseks. Toile künka loomulik profiil on eriti sobiv hüppemäeks, mille tõttu ehitamiskulud ei tõuse üle meie võimaluste suureks.

Hüppemäe ehitab Eesti suusaklubi oma instruktori E. Klumbergi energilisel algatusel. Esimene projekt valmis sügiseks, kuid see osutus ebakohaseks. Projekti valmistamine anti siis ins. V. Lõvi kätte, kes ühes ins. V. Gutmanniga enne detsembrikuu keskpaika jõudis valmis projekti tegemisega ja eelarve koostamisega. Praegu on projekt Tallinna linnavalitsuses kinnitamisel.

Suusahüpete, selle erilise spordiala, seisukohalt vaadatuna on kolme liiki hüppemägesid — esimeseks algajatele, teiseks harjutajatele, ja kolmandaks võistlejatele. Viimasesse liiki kuulub säärane, nagu see on näiteks St. Moritzis, kus võimalik sooritada 50- kuni 80-meetrilisi hüppeid. Keskmisesse liiki kuuluvad hüppemäed, kust saab sooritada 20—50-meetrilisi hüppeid. Algajatele ehitatud hüppemägedelt on võimalik teha kuni 25-meetrilisi hüppeid. Teatavasti on aga suure võistlusklassi hüppajaid võrdlemisi vähe, seda ka Euroopa oludes, kõnelemata meie oludest, kus suusahüppesport on absoluutselt noor ja alles tärkamisel.

Mustamäele ehitatav hüppemägi kuulub keskmisesse liiki. Ta on projekteeritud n. n. harjutajate hüppemäena. Sellelt võib sooritada maksimaalselt 40-meetrilisi hüppeid, kuid needki on sääraseks maksimumiks, mis üritamisel võivad osutada natuke hädaohtlikuks. Normaalse hüppekaugus ehitataval hüppemäel on ette nähtud 25—35 m. Maandumine, et see oleks võimalikkuse piirides väljaspool hädaohtu, peab toimuma nõlva järsumal joonel ja see on Mustamäel valitud 25—35 m vahele.

Ehitataval hüppemäel on 2 osa. Nendest üheks on mäeosa, kuhu maandutakse, ja teiseks trampliin. Trampliin tuleb puust ja 50 m pikk. Hoovõtmise alkoht asetseb ärahüppe-kohast kõrgemal 15 meetrit (s. o. suurem kui neljakordse hoone kõrgus). Selles 15-nes meetris on ehitus 13-ne meetri kõrgune. 40-meetrilise hüppe sooritamisel on hüppe trajektooria kõrgus 21 m, mis piltlikumalt võrrelduna tähendab, et 40-meetrilise suusahüppe sooritajal tuleb alla hüpata otsekui kuuekordse maja katusele. Hoovõtmise algkoha

ja maandumiskoha vaheline kõrgus on 36 m ($15+21$ m), see on tunduvalt kõrgem, kui, näiteks, EKA maja.

Hoovõtmise tee tuleb ülemises osas lai 4,10 m ja alumises osas 5,60 m. Poolele hoovõtmise teele ehitatakse lisaplatvorm, hoovõtmiseks noortele suusahüppajatele.

Kõhale, kuhu hüppemägi ehitatakse, kasvab praegu mets. See tahetakse maha raiuda kõige lähemal ajal. Siis on veel tänavusel hooajal võimalik mäel pakkuda primitiivseid harjutamisvõimalusi.

Trampliini ehitus tuleb paratamatult edasi lükata tulevaseks suveks, kuna trampliini kivist alusmüüre talvel ei saa ehitada. Eelarves on ette nähtud, et metsa maha raiumine ja mullatööd lähevad maksma 450 krooni, moodustades kõige väiksema osa kulude kogusummast. Suusamäe ehitus läheb maksma kõik kokku 5600 krooni, sellest ehitusmaterjali arvel 4000 ja töö arvel 1600 krooni. Trampliini ehitamiseks on tarvis üle 400 palgi.

Maatüki, kuhu hüppemägi ehitatakse, võtab Eesti suusaklubi pikaajalisele rendile. Kui ehitustöö teostatakse kava kohaselt, siis hüppemägi saab valmis tuleva aasta sügiseks. Korraliku remondi juures suusamäe trampliin peab vastu 15 aastat.

*

Viimastel aastatel Euroopas tugevasti arendatud suurte suusahüppe-mägede ehitamine on tulemuseks annud otse sensatsiooniliste suusahüppe-resultaatide saavutamise, nagu seda varemadel aegadel ei osatud ettegi kujutada. 70 m hüpped, mida varem peeti võimatuteks, juba ammu ei kuulu enam harulduste liiki. Ka 80 meetri piir on korduvalt ületatud. Läänud hooajal tuli sellega viimati toime schveitslane Ruchet, kes Villars'is Betrayer hüppemäel hüppas 87 meetrit!

Sportlikult vaatekohalt on nendel rekordhüpetel vähe tähendust, kuna eeskujulise stiili ja kehahoiuga hüppamine keskmistelt ja väikestelt mägedelt esitab palju suuremaid nõudmisi. Nii näiteks on 50 m hüpe Holmenkolleni surverohkelt mäelt saavutus, millega rekordhüppaja Ruchet vist kordagi ei tule toime.

Kõigi suusaspordi organisatsioonide vaheleastumistest hoolimata näib suusahüppe-mägede ehitamine Euroopas arenevat rekordi ja sensatsiooni teed pidi. Nimekad suusahüppajad tegelevad mõtetega, kas 100 m hüpped on võimalikud või mitte. Nii vastas suusahüppajana väga tuntud norralane Sigmund Ruud küsimusele, kui kaugele suudetakse hüpata, et ta 100 m hüppeid ei pea võimatuteks. Selle arvamise avaldamisel S. Ruud toetus Schveitsi hüppemägede-tehniku Straumanni arvestustele.

Norra spordiringkondades suhtutakse Ruudi enustustesse väga kriitiliselt ja märgitakse, et 100 m

VID VILJANDI SUUSAMÄEL. Paremal ED. BERGMAN 23 m hüppel.

hüpete sooritamiseks tuleksid tarvitusele võtta senistest veel raskemad suusad, kuid ühes sellega suureneb väga rohkesti murdumisriisiko. Peale selle valmistab 100 m hüppemägede konstruktsioon ka raskusi.

Euroopa mitteametlikud esivõistlused suusatamises ja suusahüpetes peetakse käesoleval talvel Rootsis, Sollefteas. Sinna konstrueeritakse hüppemägi, mis võimaldab maksimaalselt 85 m hüppeid. Sollefteas hüppemägi läheb maksma 250.000 krooni. See on väga kallis lõbu, pealegi kui arvesse võtta, et säärane suur hüppemägi leiab võrdlemisi õige vähe kasutamist. Sollefteas, kuhu see Rootsi suur hüppemägi ehitatakse, on väike Kesk-Rootsi alev 3000 elanikuga.

Avaldame siin Euroopa suusahüppe bilansi möödunud hooaja kohta. Parimaks hüppajaks osutus Sigmund Ruud, Norra, kelle võistluste resultaat 74 m on paremuselt teine. Väljaspool võistlust hüppas ta 86 m. Norralaste kõrval on parimateks suusahüppajateks schveitslased.

Euroopa kümme parimat on võistluses saavutatud resultaatide põhjal: Bretaye mäel: Reymond, Schveits, 75 m, S. Ruud, Norra, 74 m; Johanngeorgenstadti mäel: B. Ruud, Norra, 73 m; Innsbrucki mäel: Höll, Austria, 72,5 m; Bretaye: Lassueur, Schveits, 72 m, Hinterdörfer, Schveits, 71 m; Innsbruck: Gumpold, Austria, 70,5 m, Ostler, Saksa, 70 m, Burkert, Tschehoslov., 70 m; Davos: Kaufmann, Schveits, 70 m.

Väljaspool võistlust saavutatud resultaadid: Bretaye: Ruchet, Schveits, 87 m, S. Ruud, Norra, 86 m; Salt Lake City: Engen, Norra, 85,5 m; Johanngeorgenstadt: B. Ruud, Norra, 76 m; Innsbruck: Sörensen, Norra, 71 m.

Eesti esimeseks suusahüppajaks peetakse Oskar Veldemani, kes praegu on tuntud karikaturistina (Ove) ja mootorratturina. 1931. a. talvel kaitseväelaste abil ehitati Viljandisse Lossimäele primitiivne suusamägi. O. V. tol ajal kooliõpilasena oli esimesi, kes sealt sõandas sooritada hüppeid. Praegu on Viljandis suusahüppajaid kümnekond.

Eesti senised „suured“ suusahüppe-võistlused peeti 8. märtsil Viljandis Sakala NS-i korraldusel. Nendel võistlustel Ed. Bergman teisel hüppel saavutas 23 meetrit, mis praegu on Eesti rekordiks suusahüppe alal. Endiseks rekordiks loeti O. Veldemani saavutust 20 m. Viljandi võistlustel saavutas teise koha H. Otto 19,5 m-ga. Mõni päev hiljem O. Veldeman hüppas, samuti Viljandis, 21 meetrit.

Uue suusahüppe-mäe valmisaamisel Mustamäel algab lähenemine 40 m-le.

50 aastat madalstarti

1883. aastal — sellest on nüüd möödunud 50 aastat — New-Yorgi lähedal peetud kergejõustikuvõistlustel paistis erilisel silma üks noor jooksja, kes 100 yardi jooksu stardis ei seisnud püsti, vaid täiesti ebatavaliselt oli kummargil ja toetus kätega vastu maad. Ta seis tuletas meele küüru tõmbunud tiigrit, kes on valmis kallale kargama oma saagile. Ta konkurendid ja ka publik tegid nalja selle noormehe üle. Sellest hoolimata ta jäi oma endisesse seisakusse ja üldiseks üllatuseks löi oma vastaseid tähelepanuväärse üleolekuga.

See mees, kes tollel päeval osutus madalstarti leiutajaks, oli Charles Sherrill. Ameeriklased muide nimetavad seda meetodit mitte madalstartiks, vaid roomamisstartiks (crouching start).

Päris kentsakana mõjub, kui tänapäeval kuuleme, et Sherrill oma esimesel madalstarti katsel sai kohtunikudelt hoiatuse. Mõned kohtunikudest tahtsid ta koguni diskvalifitseerida. Kui aga Sherrill ürtel katsetel tõestas, et selle startimeetodiga on võimalik saavutada kiiremaid aegasid, kui püstiseisakus, siis muutus arvamine tema heaks. Vahepeal võtsid ka teised jooksjad tarvitusele uue startimeetodi, nii et madalstart sai kõigi sprinterite üldomanduseks. Oma hiilgeaja saavutas Sherrill aastatel 1886—1889, millal ta neli korda järjestikku võitis Ameerika ülikoolide esivõistlused 100 yardi jooksus.

Madalstarti leiutaja elab praegugi. Alul hakkas ta kaitsevälaseks ja tõusis Ameerika armeees kindraliks. Hiljem siirdus ta diplomaatlikku teenistusse ja määrati Ühendriikide saadikuks Türgimaale.

Euroopas võtsid madalstarti esimesena tarvitusele inglased. Mandrile jõudis madalstart veidi hiljem. Saksas võeti ta tarvitusele läinud sajandi üheksakümnendatel aastatel. Madalstarti toojaks Saksasse oli inglane Hyman, kes oma startimeetodi Berliinis nimetas „hand spring start“. See ei olnud täiesti sarnane praeguse viimisteldud tehnikaga madalstartile. Startikoopaste tarvitamist siis veel ei tuntud. Madalstart omandas praeguse kindla kuju aastasaaja vahetusel.

Berliini eel

Job. Villemson

Läinud aastal, Los Angelesi olümpiamängude eel, Eesti kerge-, raske- ja veesportlilidu juhatus otsustas, et ta ei võta osa X olümpiamängudest Ameerikas. Otsuse motiividena toodi ette asjaolusid, et ükski olümpiakandidaatidest ei olnud saavutanud ülesseatud norme ega omanud momendil sellist võistlusvormi, mis esinemisel oleks taganud auhinnale pääsemise, nagu seda nõuti võistlejate mängudele saatmise tingimustes. Eesti olümpia komitee kinnitas Ekraveliidu juhatuse otsuse, vaatamata ajakirjanduse ja spordiorganisatsioonide protestidele. Komitee küsimuse otsustamisel täiendas liidu ettepanekut järgmiselt: 10. olümpiamängudest loobumise eest kokku hoitud summad tuleksid kulutada järgmistele, s. o. Berliini mängudele ettevalmistamiseks. Samuti otsustati, et eeltöödega tuleks alata viivitamatult.

Tehtud otsusest on möödunud ligemale poolteist aastat, kuid tegelikkude ettevalmistustööde juure pole asutud. On peetud rida eriliitide ja komisjonide koosolekuid ja nõupidamisi, on koostatud eelarveid ja kavasad, kuid Eesti olümpia komitee, kelle käsutusse kuuluvad ettevalmistus summad, pole ettepanekuid kinnitanud, ega pole ka kuulda, et oleks neid lükanud tagasi.

Olümpiamängude ettevalmistustööde küsimusega on seotud mitme organisatsiooni tegevus, ja nimelt: Eesti olümpia komitee, Eesti spordi keskliidu ja eriliitude oma. Viimasel ajal näib, et olümpiamängude küsimuses tahetakse veel lisaks eelpoolnimetatule ligi tõmmata Kehakultuuri sihtkapitali valitsust — vähemalt ainelise toetamisega. Kuna ülalloeletud organisatsioonide ülesanded ja iga üksiku organisatsiooni osa ettevalmistustöös pole töökava kokkorruga kindlaks määratud, siis puudub tegevuses koostöö, milline asjaolu omakorda kutsub esile ettevalmistustööde päevast-päeva edasilükkamise ja pidurdab tööde edukat läbiviimist.

Et paremini mõista raskusi, millega praeguses olukorras on seotud organisatsioonide tegevus ettevalmistuse küsimuses, ja samuti ka seda, milline ebamäärane olukord valitseb üksikute organisatsioonide koostöös, selleks heidame pilgu Eesti olümpia komitee koosseisu, tema ülesannetesse ning vaatleme lähemalt eelmistele mängudele ettevalmistust — nende läbiviimist, üksikasjalisi kulusid, samuti tulemusi.

Eesti olümpia komitee asutati 1923. a. Komitee ülesanded on põhikirja järgi järgmised:

1) Sideme loomine Rahvusvahelise olümpia komiteega,

2) esindajate määramine Rahv. olümpia komiteesse vabariigi valitsuse loaga ja

3) olümpiafondi kogumine ja valitsemine.

Eesti olümpia komitee koosneb 13-nest seltskonnajärgi riigitegelasest, kes valitud Eesti spordi keskliidu poolt eluksajaks, ja kahest esindajast Eesti spordi keskliidust. Eluaegsete liikmete lahkumise puhul komiteest valivad ülejäänud lahkunute asemele uued. Keskliidu esindajate lahkumise puhul keskliidust või komiteest valib keskliit uued esindajad. Komitee tegevust juhib peakoosolek ja 5-liikmeline juhatus. Juhatus valib peakoosolek eluajaks. Eesti olümpia komitee koosseisu kuuluvad järgmised härrad: A. Anderkopp, Fr. Akel, E. Aule, K. Einbund, O. Kallas, H. Koppel, J. Laidoner, K. Pusta, K. Mauritz, L. Tõnson, J. Tõnisson, A. Uesson (surma läbi lahkunud G. Vesteli asemele pole asetäitjat valitud) ja spordi keskliidu esindajatena R. Saulman ning E. Reisberg. Komitee juhatusesse kuuluvad Fr. Akel (esimees), J. Laidoner, A. Anderkopp, E. Aule, ja L. Tõnson.

Pariisi olümpiamängude ettevalmistustööde läbiviimise Olümpia komitee usaldas spordi keskliidule, kes komitee nimel teostas iseseisvalt kõik ettevalmistustööd ja esindas Eestit mängudel. Ettevalmistuse tehniliste küsimuste otsustamiseks ja meeskonna koostamiseks moodustati keskliidu juure tehniline komitee. Tehnilisse komiteesse nimetas iga eriliit igale spordialale oma esindaja. Komiteel oli koopteerimise õigus. Tehniline komitee tegutses iseseisvalt, rippumata eriliitudest, kusjuures töökavad ja eelarved koostati keskliidult ja eriliitidelt saadud instruksioonide kohaselt, arvestades sealjuures ainelisi võimalusi, millised keskliidul olid kasutada olümpiamängude ettevalmistustöödeks. (Vabariigi valitsus toetas 20.000 krooniga ettevalmistust ja osavõttu Pariisi mängudest.)

Pariisi mängudest osavõtu ettevalmistustöödeks kulutati (summad võetud ümarguselt):

jalgpalli alal	Kr.	3800.—
maadluse „	„	2100.—
tõstmise „	„	1000.—
kergejõustiku	„	650.—
mitmesug. üldkulud	„	600.—

Kokku Kr. 8150.—

Eesti olümpia komitee ülesandel juhtis Eesti spordi keskliit ka Amsterdami mängude ettevalmistusi ja kindlustas komitee rahalist külge mängude küsimuses. Selleks korraldas spordi keskliit kaks rahalist loteriid, ühe oma ja teise olümpia komitee nimel. Loteriid andsid kokku 40.000 kr. ülejääki. Ettevalmistuste tehniliste küsimuste läbiviimiseks katsetati teist moodust kui Pariisi mängudeks, ja nimelt hooldajate kaudu.

Spordi keskliit valis igale spordialale hooldaja, kes moodustasid ühes keskliidu esindajaga hooldajate-kogu. Hooldajad töötasid välja ettevalmistuse kavad ja eelarved, mida kinnitas keskliidu juhatus. Spordialadel, kus töötasid instruktorid-juhatajad, allus instruktor hooldajale. Oma tegevusest andsid hooldajad aru keskliidule.

Amsterdami mängudest osavõtu ettevalmistus nõudis:

kergejõustikus	Kr. 4350.—
maadluses	„ 3550.—
poksis	„ 2950.—
jalgpallis	„ 2150.—
Tartu organisats. ettevalm. kulud	„ 1600.—
tõstmises	„ 1350.—
kiiruisutamises	„ 600.—
tennis	„ 300.—
suusatamises	„ 600.—
veespordis	„ 150.—
mitmesugused üldkulud	„ 3300.—

Kokku Kr. 20.900.—

Pariisi ja Amsterdami mängudest osavõtu ettevalmistustöö tegi keskliit olümpia komitee nimel. Vastandina sellele Los Angelesi mängudest osavõtu korraldamine kuulus tervikuna Olümpia komiteele. Ainelise külje kindlustamiseks korraldati loterii, mis andis ülejääki 20.000 krooni. Ettevalmistustööd laiemas ulatuses ei teostatud üldse. Komitee toetas eriliituseid rahasummadega maavõistluste korraldamisel ja Euroopa esivõistlustest osavõtmisel, millised kulud ulatusid 2000 kroonile. Mõnda välja seisukohast, et iga spordiühing peab harjutusvõimalused looma oma liikmeskonnale, kuna Olümpia komitee hoolitseb rahvusvaheliste kohtamiste eest.

Võrreldes eelpoolloetletud olümpiamängude ettevalmistusi, selgub, et Olümpia komiteel puudub olümpiamängude tehniliste küsimuste otsustamiseks ja läbiviimiseks kindel kava ja kord. Ei ole kindlust, millisel viisil ja millise organisatsiooni kaudu tema oma ülesandeid teostab. Igal mängudel katsetati isesugust moodust. Ka sisuliselt teostati ettevalmistusi mitmes suunas: Pariisi mängudeks ettevalmistus toimus tippsaavutuste tõstmise tähe all, Amsterdami eel seevastu seati üles nõudmine — tõsta üldtasapinda, levitada sporti ja ühtlasi tõsta tippsaavutusi.

Pariisi olümpiamängude eelne ettevalmistuskava ja selle läbiviimise moodust tuleb eelistada järgnevate mängude omast. Kavade väljatöötamine ja nende läbiviimine sündis viivitusteta. E. Spordi keskliit ja tehniline komitee olid tihedas ja otsekoheses ühenduses, ning eriliitude huvid olid kaitstud tehnilises komitees nende esindajate kaudu. Pariisi mängudel saavutatud edu kõneleb samuti seekord läbiviidud eeltööde ja ettevalmistuse kasuks, mille tõttu Pariisi eelset ettevalmistust tuleb hinnata õnnestunuks ja otstarbekohaseks.

Amsterdami eelne ettevalmistus seevastu ei läinud nii lodusasti kui meie seda Pariisi mängude eel nägime. Eriliitude huvid ei olnud küllaldaselt kaitstud hooldajate-kogus, sest hooldajad määrati keskliidu poolt eriliitude nõusolekuta. Viimasest moodusest oli tingitud asjaolu, et hooldajad oma kohuseks ei pidanud informeerida vastavate eriliitude juhatusi ettevetatud sammudest ja ümberpöörult. On loomulik, et eriliit-

tude ja nendesse kuuluvate ühingute tegevus olgu kooskõlas olümpiamängude üldise ettevalmistustöödega. Kuna see puudus, siis tekkisid arusaamatused ja lahkeliid ettevalmistuses hooldajatekogu ja eriliitude juhatuste vahel. Üldine tegevus kujunes laialipaisatuks, kavakindlusetuks ja nõrga järelevalvega ettevalmistuseks, mis viis niikaugele, et keskliit ettevalmistuse kaudu võttis peagu kõik seltside vastavad ülesanded endale, surudes seltside algatust ja kaasaraäkimise võimalusi. Keskliit, kui rahaliselt tugevalt varustatud asutus, kujunes tegelikult sporti harrastavaks keskkohtaks, mis täiesti ebaloomulik. Keskliit unustas oma otsekohese ülesande — juhtida ja kooskõlastada tegevust. Võttes arvesse ettevalmistustega seotud rahalisi kulutusi ja saavutatud edu, konstateeris tolleaegne revisjonikomisjon, et ettevalmistus ja selle tulemused kujunesid vaatamata suurtele kulutustele nõrkadeks, ebakindlateks ja juhtimises puudulikkudeks.

Millist moodust Olümpia komitee kavatses kasutada käesoleval korral, s. o. Berliini mängude vastu ettevalmistusel — kas volitab ettevalmistusi tegema keskliitu, või teostab ülesandeid Olümpia komitee hiljuti moodustatud kolmekomitee kaudu? Seda ei teata. Üks on kindel — eelmiste mängude kogemused tulevad kasutada täies ulatuses ja tehtud vigu ei tuleks korrata. Olümpiamängude ettevalmistuskava läbiviimisel tuleb ette näha teatud kindel kord, milline olgu maksev pikemaks ajaks, vaid olude sunnil võiks teatud muudatused selles ette võtta. Igakord mängude eel moodust otsida, millisel viisil ettevalmistusi teostada, see ei ole otstarbekohane.

Ettevalmistuse eduka läbiviimise eeltingimuseks on ratsionaalne koostöö ühingute, eriliitude ja Olümpia komitee vahel. Tegevus olgu juhitud ühest keskkohtast ja igal organisatsioonil olgu kindlad ülesanded.

Ettevalmistustööde koordineerimise küsimuse juures ei saa mööda minna ka Olümpia komitee ümberkorraldamise vajadusest. Võib olla, et komitee konstruktsioon tema asutamisel rahuldab nõudeid ja täitis temale pandud ülesanded. Kuid nüüd, kus spordiliikumine Eestis on teinud suuri edusamme, kus spordiliikumist juhtivate organisatsioonide konstruktsiooni on muudetud, kus spordijuhtidele-tegelastele liikumine on peale pannud suuremaid kohustusi ja nõudeid, ei suuda komitee praegusel kujul teiste spordiorganisatsioonidega sammu pidada. Komitee konstruktsioon tuleb muuta ja tema ülesandeid täiendada. Ümberkorraldused tuleks läbi viia lähemal ajal.

Senine moodus, et komitee liikmed valitakse eluksajaks, pole praktiline. Isikute valimisel Olümpia komitee asutamisel asuti arvatavasti sellel seisukohal, et komitee tegevusesse kaasa tõmmata riigi- ja seltskonnategelasi, kes oma seltskondliku ja teenistusliku positsiooniga komiteele on kasulikud ainelise külje kindlustamisel ja rahasummade hankimisel, võttes ühtlasi osa ka komitee tegevusest. On mõistetav, et ei püsitata alaliselt oma kohal — kas lahkutakse teenistusest või kodumaalt pikemaks ajaks, kaotatakse seltskondlik positsioon, või lihtsalt kaob huvi komitee tegevuse vastu. Võib ka juhtuda, et isik pole pärast vastu-

võetav teistele liikmetele. Olles valitud komiteesse eluksajaks, koormavad säärased liikmed komitee tegevust ega ole tegevusele kasuks, kui nemad ülalnimetatud juhtudel ei lahku komitee koosseisust. Senine Olümpia komitee praktika tõendab meile seda piltlikult. Kolmeteistkümnest komiteesse valitud liikmest pole kolm liiget üldse komitee tegevusest ja koosolekuteest osa võtnud, kusjuures neli liiget kümne aasta jooksul üks kord viibinud koosolekul. Mitmed peakoosolekud on jäänud pidamata kvoorumide puudumise tõttu.

Olümpia komitee konstruktsiooni muutmisel võiks komitee liikmed valida neljaks aastaks, s. o. olümpiamängude vaheaastateks. Osa liikmeid tuleks kutsuda riigi- ja seltskonnategelastest, kes mitte üksnes oma positsiooniga suudavad kaasa aidata rahasummade kogumisel, vaid kel sealjuures ka huvi on ja kes nõusolekut on avaldanud töötamiseks olümpiaspordi heaks. Teine võrdne osa liikmeid, lisaks eelpool nimetatule, tuleks valida eriliitudest. Selleks võib kasutada kaht moodust — kas iga eriliidu esimees kuulugu automaatselt komiteesse (nagu Soomes), või iga eriliit valib neljaks aastaks ühe esindaja komitee koosseisu, nagu seda näeb ette Rootsi olümpia komitee põhikirj. Komitee esimees valitagu eraldi ja tema kandidatuuri ülesseadmiseks tuleks seada nõudmiseks, et esimees oleks kodune spordiliikumisesse puutuvates küsimustes, tunneb huvi spordi ja olümpiamängude vastu, oma seltskondlikult positsioonilt oleks vastu võetav Rahvusvahelise olümpia komitee ringkondadele (Rahvusvah. ol. komiteesse ei saa Eesti esindajat määrata, vaid R. o. k. palub harilikult üht Eesti tuntud tegelast esitada Eestit Rahvusvahelises olümpia komitees.) Esimehe ainelised võimalused peavad lubama temale teha neid kulutusi, mis seotud tema ülesannetega rahvusvahelises komitees. (Eestil praegu Rahvusvah. olümpia komitees puudub esindaja Fr. Akeli loobumise tõttu.)

On võimalus Olümpia komitee juure ellu kutsuda aupresiidium (nagu Prantsusmaal, Itaalias j. m.), kuhu valitakse eluksajaks tähtsamaid riigi- ja seltskonnategelasi, kel teened olümpiaspordi vastu (annetanud suuremaid summasid jne.).

Olümpia komitee ülesanded tuleks täiendada olümpiamängudele ettevalmistuste juhtimisega ja Eesti esindamisega olümpiamängudel.

Tuleb pidada otstarbekohaseks, et Olümpia komitee käib koos kord aastas (võib ka erakorraliselt kokku astuda), valib neljaks aastaks juhatuse, annab komitee tegevusele suuna, juhatusele tegevuseks juhtnõure jne. Komitee tegevust juhivad ja tehtud otsuseid viivad täide juhatuse liikmed.

Ülesannete otstarbekohaseks läbiviimiseks ja juhatuse ülesannete kergendamiseks tuleb ellu kutsuda töökomisjonid, ja nimelt: finants- ja tehniline komisjon. Finantskomisjon juhivad majanduslikku tegevust (kogub ja hangib rahasummasid jne.). Tehniline komisjon juhivad ettevalmistustööd. Tema töötab välja ettevalmistuskavad ja eelarved, kontrollib ja kinnitab treenerite töökavad, jälgib, et eriliitunud kava kohaselt ettevalmistusi teostaksid jne. Tehniline komisjon võib oma koosseisu täiendada, koopteerides eriteadlasi, kellel komisjoni koosolekul sõnaõigus.

Olümpiamängudele ettevalmistuse algusega meie viivitada ei tohi. Nendega tuleb teha kohe algust ja E. olümpia komitee võtku endale algatuse. On kindel, et komitee oma praeguseski koosseisus suudab võita majanduslikud raskused, mis seoses ettevalmistusega. Tehniliste küsimuste otsustamiseks ja ettevalmistuste juhtimiseks tuleks ellu kutsuda tehniline komisjon, mis koosneks eriliitude esindajatest igal spordi alal. Tehniline komisjon peaks esmajoonel otsustama ja komiteele kinnitamiseks esitama:

1) Millistel spordialadel Eesti esineb Berliini mängudel ja millistel spordialadel tuleb ettevalmistusi alata,

2) millistel aladel suudame üleriiklikkude treeneriteta sooritada ettevalmistuse ja millistel aladel tuleb treener ametisse palkata,

3) millises ulatuses tuleb üht või teist spordiala ettevalmistada, kusjuures ulatuse kindlaksmääramisel tuleb arvestada Olümpia komitee rahalisi võimalusi.

4) aladel, kus kavatsetakse treener ametisse palkata, tuleb treenerilt palkamisel nõuda kava, kuidas treener teostab ettevalmistuste läbiviimist ettenähtud ulatuses.

Tegeliku ettevalmistuse juhtimine pandagu eriliitudele, kes siis oma tegevust kooskõlastavad ettevalmistustöödega. Komisjon kontrollib eriliitude tegevust olümpiamängude osas.

Kuigi oleme Berliini mängudeks ettevalmistustööde algusega hilinenud, suudame kaotsiläänud aega tagasi võita, kui asume üksmeelselt parema tahtmisega ülesannete teostamisele, mille eesmärgiks olgu Eesti sportlaste tubli esinemine Berliini olümpiamängudel ja vääriline koht teiste spordirahvaste peres.

Rõõmsaid jõulupühi

ja

head uut aastat!

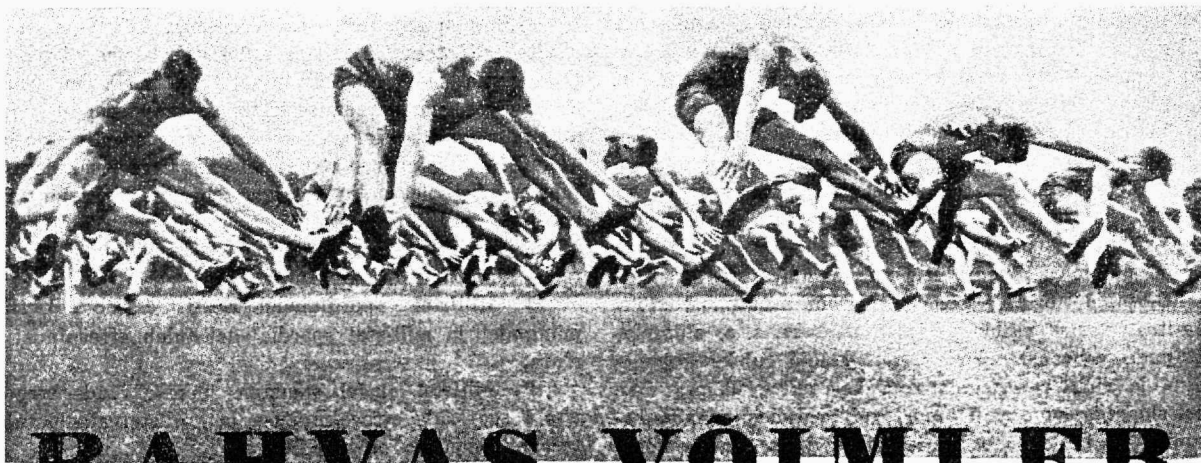
O/Ü.

„ESTO“

Tallinn,

Pikk tän. 47

tel. 444-22

RAHVAS VÕIMLEB

Eesti spordimängudele 3000 võimlejat

Võimlemist võib nimetada tõusvaks kehalise kasvatusel Eestis. Seni on ta olnud nagu pooleldi põranda all, ilma et keskused oleksid erilisel püüdnud seda ala arendada. Korraldatud on ainult üksikuid võistlusi, millest osavõtt piirdunud vähestega. Üldjuhtimine ja organiseerimine vastavast keskusest on puudunud absoluutselt. Mis puutub võimlemisliikumise edaspidisesse arenemisse, siis mõistetavalt sõltub see ikkagi juhtidest ja organisatsioonidest. Ei ole õige piirduda üksnes teadmise, et võimlemise vastu praegu laia massides valitseb suur huvi. Palju tähtsam on selle huvi säilitamine ja arendamine. Ja siin on aluseks oskus, kuidas serveerida võimlemist meie haritlasele, põllumehele, noorele, vanale, linnavõi maelanikule.

Suureks eelduseks võimlemisliikumise paisumiseks on võimlemisõpetajate leidlikkus kohastada võimlemist meie oludele, meie tarvidustele ja mentaliteedile. See on tõsiasi, mille ees ka edaspidi ei tohi sulgeda silmi.

Pöördusime meie tuntud võimlemisjuhi Ernst Idla poole mõningate selgituste saamiseks. E. Idla taotleb oma võimlemiskoolis Eesti rahvapära. Ta võttis üldiselt kokku selle, mis vajaline võimlemise arendamisel. Selleks on rahvapärane, lihtne, saavutusi taotlev esteetiline võimlemine. Tänapäeva võimlemine olevat igal maal põhjalikumalt ja teaduslikumalt läbi töötatud ja põhjendatud kui ükski teine spordiala. Ja Eestigi peab põhjalikult välja töötama oma võimlemise süsteemi ja metoodika, mis oleks kohastatud meie rahva psühho-füsioloogilistele omadustele. E. Idla seniseid katseid ses suunas võib nimetada tagajärjekateks. N. ö. katsejäresteks olnud musterrühmade avalikud esinemised on leidnud sooja suhtumise ja hindava kriitika, kui välja arvata isiklikku taadi kandvad sõnavõttud.

E. Idla asetab suure rõhu just liikumisele. Seejuures on pandud rõhku liigutuste suurele lihtsusele. Selle tõttu E. Idla võimlemises pole midagi raskest sooritavat. Rühmesinemistes (rühmsporti eelstab ta eelkõige) pole seda tardunud poosi, nagu seda

leidub välismaa gruppide esinemistel. Veel nõuab E. Idla, et liigutused haaraku kogu keha ja et liigutustes vaheldugu rütm-hoog ja lödvenemine, viimane peamiselt naiste-võimlemises. Võimlemises meestele, viimaste natuuri kohaselt, on rohkem jõulisust. E. Idla võimlemises on ka kunstilist väärtust, nagu seda on märkinud Päevalehe ja Postimehe kunstiarvustajad musterrühmade avalikkude esinemiste puhul.

Kolmat aastat töötab E. Idla juhtimisel ÜENÜ võimlemisinstituut, mille eesmärgiks rahva-ülikoolide põhimõttel on peale võimlemise levitamise täiendada laiemate kihtide teadmisi ja võimeid kehalise kasvatusel aladel. Ühtlasi on instituudi sihiks toimetada uurimusi võimlemise eriliseks kohastamiseks meie oludele ja musterrühmade kaudu võimlemisinstruktorite ettevalmistamine. Instruktorite järgi on tarvidus suur. Näiteks l. a. oli üle kuuekümne nõudmise, millest rahuldada suudeti 30. Peale E. Idla on instituudi õppejõududeks prl. V. Kaljuvee, rahvatantsude alal Taumi ja muusikalise külje eest hoolitseb pr. L. Idla. Instituudis on praegu üle 300 õpilase, kes aasta vältel koos on seitse kuud. Instituudile eeskujuks on sellesarnased asutused Saksas, Rootsis, Soomes j. m., kuid Eesti instituudiga on taotletud rohkem omapära, nagu seda väidab ta juht.

Instituudi töötulemusena on tekkimas omapärane osa võimlemise metoodikast, n. n. põrandvõimlemine. Eriti suur huvi sellele haru vastu on nüüd maal, kus näiteks talgudel on ise valmistatud õlgmatid. Otse vaimustav on osavõtt põrandvõimlemise harjutustest. Selle tulemusena omandatud kehaline osavus (koordinatsioon) on maamehele selleks, mis tal seni tema jõufunktsioonilise maatöö juures on puudunud, ühtlasi on koordinatsioon kehalist intelligentsi arendav tegur. Et põrandvõimlemise harrastamine on omakord tihedas kontaktis meil hästilevinenud ja rahvapärase spordiala — maadlusega, selgub juba sellest, et ta pakub ühtlast vähemalt harjutusabinõudelt (matid), rääkimata metoodilisest aine käsitlemisest.

KAUBAMAJA
„SPORT“

Tallinn, S. Karja 18. Tel. 446-00

soovitab täielises valikus
talviseks hooajaks

sporditarbeid

Jalanõude osakonnas
suures valikus igasugu
saapaid, kingi, kalosse,
toakingi ja talviseks
hooajaks viltsaapaid

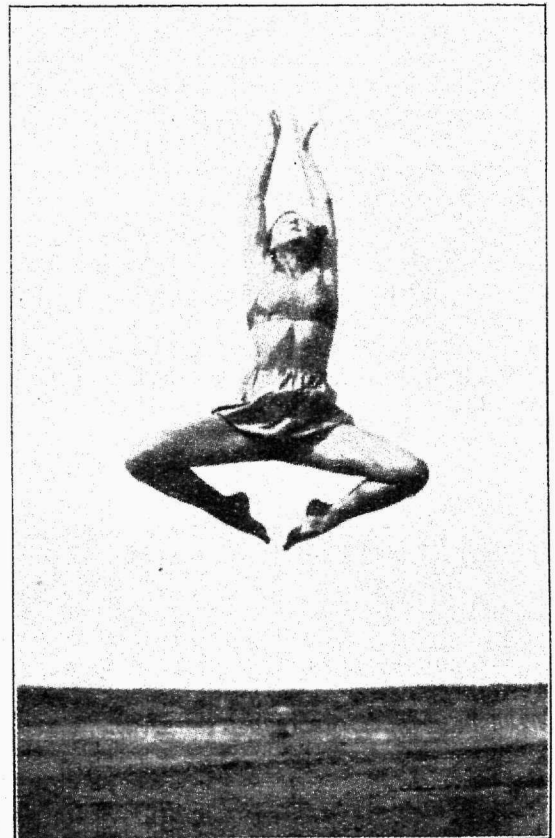
Rahvatantsude alal ei piirdata instituudis üksnes selle ala tegeliku harrastamisega, vaid selle kõrval käib rahvapäraste mängude ja rahvatantsude kohta nende uurimine algallikate järgi, mis instituudil kasutada Tartu rahvaluule arhiivi kaudu. Kuna rahvatantsud on kõige vähem viljelatud alad rahvaluule arhiivis, siis on ÜENÜ keskjuhatuse abil selle töö juure asunud instituut ka omaette. Hiljuti instituudi juures koos istunud rahvatantsude kolleegium, millest osa võtsid ka Tartu õpetlased dr. Leinbock, mag. Tampere j. t., fikseeris edaspidised sihid ja tööviisid sel alal. On vastuvaidlematu tõsiasi, et senine rahvatantsude harrastamine ja viljeldamine on olnud osaliselt väär. Seda enam, et meil kasutada on olnud ainult üks, Anna Raudkatsi raamat. Anna Raudkatsi töö on rahvatantsude kohta kõrge väärtus, kuid mõneski küsimuses tuleb siiski ümber orienteeruda. Näiteks rahvaluule arhiivis puuduvad igasugused andmed peale ühe (P. Sõgel) Eestis laialt tuntud labajalavalsi kohta. A. Raudkats on selle tantsu fikseerinud kaheksatuurilisena, kuid rahva seas tuntakse teda rohkem kahetuurilisena, mis ka mõistetav, kuna rahvatants ei või olla tänapäeva n. ö. kursuste-tants. Instituudi sooviks on rahvatantsude restaureerimine üleskirjutatud andmete, mitte aga üksiku isiku loomingu alusel.

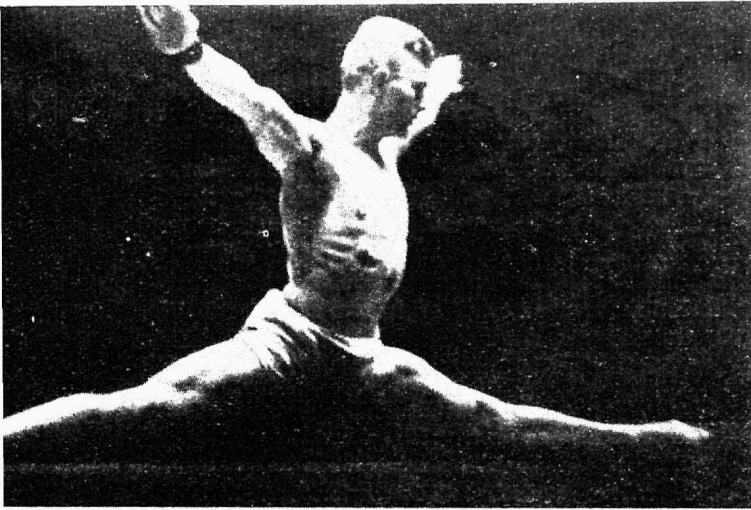
Võimlemise suursündmuseks kujunevad Eesti 1934. aasta spordimängud. Mängude kavast haarab suure osa oma alla massiline võimlemine. Enne jõulusid saa-

detakse üle kogu maa laiali broschüürid ühisteks harjutusteks vastava muusikaga. Kuna mängud peetakse 15.—17. juunil, siis, maha arvates aasta n. n. porine aeg, millal maal kooskäimine raskendatud, jääb ettevalmistamiseks aega kolm kuud. Senistel andmetel on loota, et Tallinna koguneb kuni 3000 võimlejat. Selle võrra suur on huvi võimlemispidustuste vastu maal. Näiteks ühes maanurgas, Mädapeal, arvab sealse ÜENÜ juht Grünfeldt, et minimaalne arv võimlejaid, kes Mädapealt Tallinna sõidab, on 30 meest ja 20 naist. Sellesarnaseid näiteid võiks tuua veel mitmelt poolt.

Kõige ülaltoodu alusel võib võimlemise pealevitaajaks Eestis peale koolide pidada ÜENÜ instituuti ja ÜENÜ osakondi. Viimaste kõrval, peamiselt linnades, tegelevad rohkesti võimlemisega NMKÜ-d, kuigi seal harrastatav võimlemine on laadilt erinev. Nagu avaldas NMKÜ kehalise kasvatuse juht R. Mast, asetab NMKÜ võimlemises peamise rõhu tervise arendamisele. NMKÜ-s võimleb suurel arvul vanemaid härrasid. Tallinnas näiteks on neid kaks rühma. Inimestel, kelle elukutse ei nõua palju kehalist liikumist, pannakse lihased võimlemistunnis tööle, et sellega soodustada vere- ja ainetevahetust. Selle kõrval teiseks suureks eesmärgiks NMKÜ-l on meelelahutuse pakkumine palimängude näol. Praegusel ajal on inimesed väga närvilised ja sellepärast püütakse meeli lahutada kehal. kasvatuse tunnis. Palli taga ajades elab ini-

Pildil E. Idla musterrühma võimleja LEIDA TOMSON hüppel.

Saksa võimlemismeister KRÖTZCH oma vabaharjutuste ettekandel üleriiklikkudel võimlemispidustustel Stuttgartis.

mene kaasa mängule ja selle aja vältel puhkavad närvid. Õpetades näiteks võrkpalli, on NMKÜ saavutanud veel teise sihi: võimaldada meelelahutust ka mujal, väljaspool võimlemistunde. Võrkpall on harrastatav igal pool, kus vähegi ruumi, ja inimesed ei jäta kasutamata mängimise võimalusi.

Noorematele kergib lisaeesmärkidena painduvuse, osavuse, kiiruse ja jõu arendamine. Erilise tähelepanuga arendatakse riistvõimlemisega ülalkeha. Selles on suur erinevus E. Idla võimlemisest, milles riistvõimlemine on rohkem tagaplaanil. Eriline võimlemine NMKÜ-s sooritatakse veel meditsiinipalliga ja viimase uudsusena push-palliga. Sihtvõimlemist harrastab NMKÜ aktiivsportlastega. Praegu on käimas suusatamise sihtvõimlemine, mille eeskuju demonstreeris E. Lepp. Paljud kergejõustiklased tegelevad suusatamisega. Kergejõustiku sihtvõimlemisele asuvad nad hiljem, alates uuest aastast. Kokku Tallinna NMKÜ-des vanahärrade, noorte, poiste jne. rühmades võimleb järjekindlalt üle 600 inimese.

Kergejõustiku sihtvõimlemist Tallinnas harrastatakse kõige rohkem A. Klumbergi juhatusel Kalevis ja ka mujal. Seda võimlemist on E. Spordileht osaliselt puudutanud juba oma varemates numbrites. Veel harrastatakse võimlemist Tallinnas mõistetavalt politseis, siis kaitseväes ja -liidus ning ka töölisspordiliidus.

*

Pildil ÜENÜ võimlemisinstituudi muisterrühma grupp Pirita rannal.

*

Praegused maailmarekordid tõstmises

Tõstmise alal on esimesele kohale maailmas rühkinud Saksa.

Veel käesoleva aasta alul oli Austria 14 maailmarekordi ja Saksal 8, kuid nüüd, uusima rekordilehe põhjal, on Saksal 12 maailmarekordi. Talle järgnevad Austria, kellel 10 rekordi, siis Egiptus 7, Schweits 4, Prantsuse 2 ja Itaalia 1.

Rahvusvahelise tõsteliidu uus rekordideleht on järgmine :

Paremaga rebimine:

Sulgk.: Stadler, Austria,	75
Kergek.: Haas, Austria	85
Keskk.: Alleene, Prantsuse,	91,5
Poolraskek.: Deutsch, Saksa,	92,5
Raskek.: Rigoulot, Prantsuse,	101

Vasakuga rebimine:

Sulgk.: Schweiger, Saksa,	75
Kergek.: Aeschmann, Schweits,	77,5
Keskk.: Hipfinger, Austria,	85
Poolraskek.: Gietl, Saksa,	90
Raskek.: Riess, Saksa,	95

Paremaga tõukamine:

Sulgk.: Rosinek, Austria,	92,5
Kergek.: Haas, Austria,	107,5
Keskk.: Haas, Austria,	112,5
Poolraskek.: Hünenberger,	
Schweits,	107,5
Raskek.: Hünenberger,	
Schweits,	113,5

Vasakuga tõukamine:

Sulgk.: Rosinek, Austria,	84
Kergek.: Jaquenoud, Prantsuse,	92,5
Keskk.: Bühner, Saksa,	100
Poolraskek.: Bierwirth, Saksa,	100
Raskek.: Gässler, Saksa,	101

Kahega surumine:

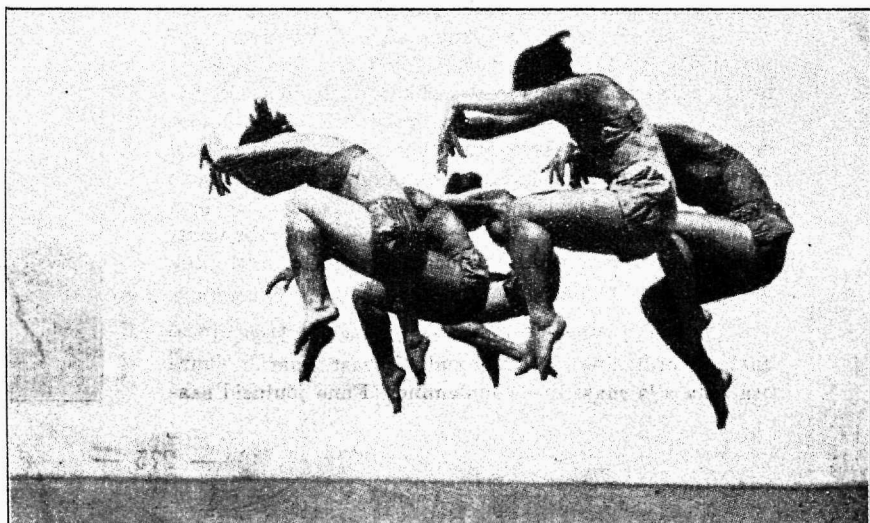
Sulgk.: Conca, Itaalia, ja	
Wölpert, Saksa,	92,5
Kergek.: Wölpert, Saksa,	102,5
Keskk.: Arafa, Egiptus,	107,5
Poolraskek.: Arafa, Egiptus,	113
Raskek.: Schilberg, Austria,	133

Kahega rebimine:

Sulgk.: Janisch, Austria,	95,5
Kergek.: Haas, Austria,	105
Keskk.: Ismayr, Saksa,	112,5
Poolraskek.: Hussein, Egiptus,	120
Raskek.: Nosseir, Egiptus,	127,5

Kahega tõukamine:

Sulgk.: Schäfer, Saksa,	123
Kergek.: Anvar, Egiptus,	140
Keskk.: Ismayr, Saksa,	144
Poolraskek.: Hussein, Egiptus,	156
Raskek.: Nosseir, Egiptus,	167

POKSIKLASS

TUGEVAL TÕUSUL

TEINE edukas poksi-maavõistlus, seekord Läti vastu, tahab olla senisest veel kindlamaks kinnituseks väitele Eesti poksitase tõusust. Kui pärast maavõistlust Soomega sellesse väitesse suhtuti ikka kuidagi kahtlevalt, on nüüd usk edusse tõusnud mitme püüga võrra ja üldiselt. Mitte, et seda oleks põhjastanud hästikõlav võit 7:1, vaid sellepärast, et suutsime hankida lisatõenduse meie poksi varemäägsest suurema sisukuse kohta. Lätlased, kellega viimati võisteldi kahe aasta eest, on selle aja vältel oma võimetus tõusnud, nagu seda nende kohta võis konstateerida läbilõikes, kuid sama aja vältel on Eesti poksi tõus toimunud kiiremas tempos. 7 : 1 Läti vastu ei ütle üksinda küll palju, vaid rohkem räägib matshide sisu. Viies kaalus oli Eesti sisu vasturääkimatult parem, ainult kolmes, kuid kõigis nendes ülejäänud kolmes kaalus oli see viigile lähenevalt napilt kõrgem. Tagantjärele võib märkida, et Tallinnas esinenud eestlased ei olnud „viimane karje“ meie tipp-poksijatest, kuna Tartu võib osaliselt täiendada seda, mis puudu jäi maavõistlusel. Näiteks Erich Lukkin Tartus alistas kergekeskkaalus J. Rebinschi juba 2. roundil, saavutus, millega ei tulnud toime L. Nielder kõigile üritustele vaatamata. Tartu võit 4 : 2 lätlaste üle tõendab, et Eesti poksiklass oma tubliduses ei piirdu üksnes pealinnaga, vaid et taseme tõus on üldine. Mitmeski kaalus on meil väga võrdvõimelisi fightereid.

MAAVÕISTLUSE parimaks eestlaseks tuleb pidada Karl Käbi, kuigi ta vastane R. Veikens polnud sordist üle keskpära. Läti esindaja E. Hasenfuss hindas K. Käbi Euroopa kukk-kaallaste seas üheks parimaks. Sellele arvamisele kommentaare lisamata võib märkida, et sama arvamisega on juba varem, läinud hooajal esinenud läbisõidul Tallinnas viibinud ungarlastest kõrbeskaalu Los Angelesi olümpiavõitja Enekes pärast sparringut Käbiga. Peale Käbi olid seekordse maavõistluse üllatajateks A. Rebane raske- ja osaliselt ka A. Reino poolraskekaalus. Teised mehed täitsid nendele asetatud lootused, ainult N. Stepulov ja H. Frei olid väikeseks pettumuseks. Nende kohta ei saa jätta märkimata, et neil tuli võistelda Läti parimatega: esimesel V. Matisonsiga, kes Tartus võitis R. Vahi, teisel Läti parima tehnikamehe A. Posdnakovsiga.

PÄRAST kaht edukat maavõistlust on päevakorda tõstetud osavõtt Budapestis peetavatest euroopavõistlustest. Need korraldatakse aprillis ja nendeni on veel palju aega, kuid poksihuvides oleks vajaline, et küsimus otsustatakse juba lähemal ajal. Saatmiseks kü-

simusesse tulevatele meestele peaks võimaldatama eritreening, mis annab suuremat lihvi. Osavõtt Budapestist peaks otsustatama jaatavalt, see on meie poksiuhtide seisukoht, millega võib ühineda.

ENNE euroopavõistlusi on poksijatele loodetavasti suuremaks tuleprooviks turnee Norrasse, kust saab kutsse. Norra poksitase on lähedane Rootsi ja seega ka Soome omale. Norralastest kuulsamaid mehi oli omal ajal Otto von Porat, Pariisi olümpiavõitja raskekaalus. Norra reisi teostamisel sõidab välja arvata-vasti rahvusmeeskond. Veel edasi on suuremateks võistlusteks kohtumised poolakatega veebruari algpäevil. Poolast tuleb TPK kutsel kas Varssavi, Lodzi või Vilno koondus. Hooaja lõpul TPK sõidab pikemale võistlusreisile Saksasse ja Poolasse, kui seni peetud läbirääkimised vastavate organisatsioonidega arenevad sõdsat rada.

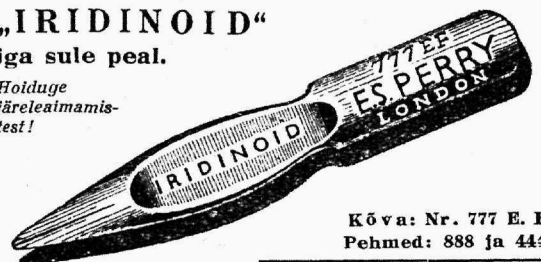
MIS meie poksiringkondi eriti häirib, on ruumide puudumine suuremate võistluste korraldamiseks. Gonsiori tänava maneesh on suurimaid Tallinnas, kuid ta ei suudaks mahutada selle rahvahulga, mis näiteks koguneks võistluste puhul kaugemate väliskülastestega. Tuleks tõsta pääsmete hindu, mis aga suureks takistuseks laiemate hulkade juurepääsule võistlustele. Tuleb tahtmatult meele Tallinna spordihoone kavand. Selle teostamine lahendaks ruumide kriisi korra-pealt.

LÄTLASTE algatusel oli maavõistluse puhul Tallinnas juttu, et järgmisest aastast alates korraldada Balti poksiturniire Eesti, Läti ja Leedu osavõtul. Leedulastega on eestlased kohanud mitme aasta eest ainult üks kord. Kuid Leedu poks on vahepeal arenenud ja lätlased on käinud Leedus sagedasti võistlemas. Balti turniiri kavatsus on hea mõte, mille teostamine vast aitab tõsta poksitaset nii Leedus, Lätis kui ka Eestis.

Kaitsemärk

„IRIDINOID“
iga sule peal.

Hoiduge
järelaimamis-
test!

Kõva: Nr. 777 E. F.
Pehmed: 888 ja 444

„IRIDINOID“ kirjutab
6 korda kauem.

Vabriku esindaja

A. BERTELOV Tallinn, Dunkri 3.

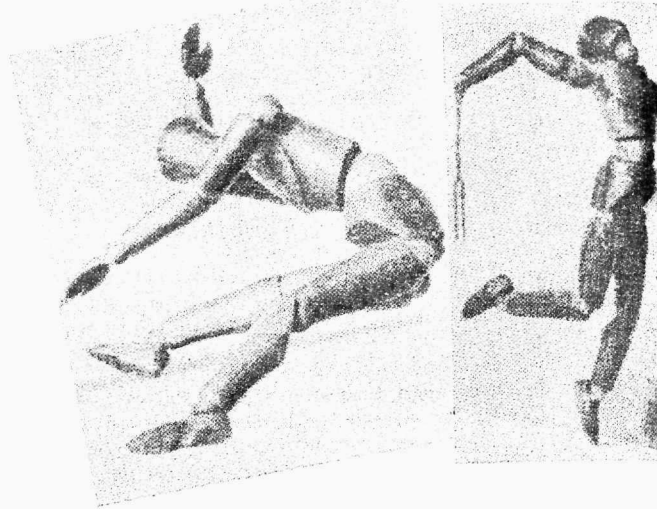
Närvide võitlus

Maailma suurim tennisematsch: Suzanne Lenglen Helen Willsi vastu. — 300 franki tavalise istekoha eest. — Miss Pokerface ja ta närviline vastane. — „Out“, mis tuli liig vara.

8. veebr. 1926 algab Cannes'is Carlton-Club'i daamide-turniir. Kaheksa päeva enne seda Suzanne Lenglen andis enese üles osavõtuks sellest turniirist. Päev hiljem sai teatavaks Helen Willsi osavõtt. Carlton-Club seepeale kohe tegi otsuse, et ta väijakule tuleb juure ehitada uusi tribüüne. Tuli luua 3000 istekohta. Pääsmete hinnad — 300 franki (tol ajal 45 krooni) tavalise istekoha eest — on sensatsiooniks. Mitte ühtki korda ka Dempsey maailmameistri-matschidel ei juletud pääsmete keskmist hinda kindlaks määrata nii kõrgele. Ühel tennisematschil, ja seejuures veel matschil kahe noore tüdruku vahel, on see lihtsalt enneolematu. Selle peale vaatamata on kõik pääsmed müüdnud juba enne seda kui ametlik eelmüük üldse sai alata. Club sai sissetulekut ümarguselt 1 miljon franki.

Laevadel, mis veebruari esimestel päevadel New-Yorgist merele läksid sõiduks Prantsusmaale, oli rohkesti Ameerika presseri kirjasatjaid. Prantsuse postivalitsus laskis üksnes nende kaheksa turniiripäeva tarvis tunduvalt laiendada kogu Cannes'i telefoni- ja telegraafivõrgu.

Suzanne Lenglen pidi kukutatama tema troonilt, uus pretendent sirutas käe välja krooni järele, mida prantslanna oli kannud vahetpidamatult juba 7 aastat. On tähelepanuväärne, et mõlemad seni kordagi ei olnud sattunud vastamisi. 1924. aastal, kui Helen Wills saavutas oma esimese triumfi Euroopas, tulles olümpiamängudel maailmameistriks, lebas Suzanne raskesti haigena sanatooriumis. Näis, et ei tuldagi toime kogu tennisemaailmas oodatud matschiga Uue-Maailma noore naismeistri ja „jumaliku“ vahel. Helen Wills oli löönud kõiki, kes talle teele ette olid astunud. „Jumalik Suzanne“ oli 1919. a. saadik, päevast, mil ta Wimbledonis võitis maailmameistri tiitli kardeatud proua Lambert-Chambersilt, mitme klassi võrra üle kõigist oma vastastest. Nüüd heidab täiesti noor Helen oma suurele rivaalile vaenukinda. Ta tuleb Rivierale, annab end üles kõigile võimalikkudele turniiridele, kuid näib, et Suzanne end tema teelt hoiab kõrval. Juba tekivad kuuldused, et Suzanne kardab ameeriklannat, kui siis Suzanne annab end üles Cannes'i turniirile. „Maailma suurim tennisematsch“ seisab lävel.

MÄNGUKANN SPORDINOORSOOLE JA ÕPPE

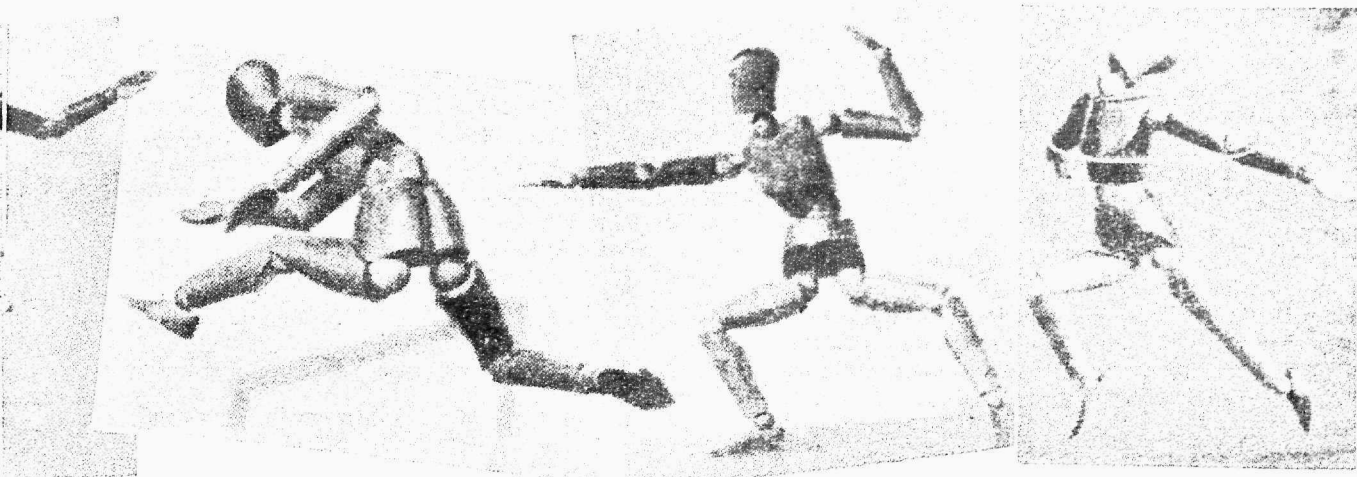
Finaal määrati kindlaks 16. veebruarile. Ükski inimene ei kahtle, et mõlemad eelvõistlustes löövad kõik oma vastased. Helen Wills tõeliselt tulebki oma ülesandega toime kõige suurema rahulikkusega, miski ei suuda teda erutada, ükski lihas tema näos ei liigu, ka siis mitte, kui ta on kõige raskemaski olukorras. Tol ajal Helen Wills saigi endale hüüdnime „Miss Pokerface“ (Preili Pokerinägu). Ta kandis stoilise üleoleku maski. Suzanne on mitte vähem kiire oma vastastega valmissaamisel.

Kuid määratu pinevusega laetud atmosfäär kandus Lenglenisse; ta on närviline, näeb halb välja, tal tuleb ette erutavaid stseene.

Kui ta 16. veebruaril enne kella 11 astub platsile, jätab ta mulje, nagu oleks ta kogu öö olnud ülal. Tõeliselt ta ei olnudki maganud. Ta koguni ei suutnud midagi süüagi. Nii erutatud on ta. Kella 9 saadik on tribüünid juba täidetud. Platsi ümber asetsevate majade katused on täis uudishimulikke, kes võistlusele pääsmeid ei olnud saanud. Puude otsaski inimesi.

Kümme minutit pärast 11 Suzanne algab serviga. Tuhandete kõmisev kära kaob ühe löögiga. Esimene game läheb kohe Lenglenile, Helen ei suuda saada ühtki punkti. Sellest hoolimata ta nägu laia sirmi all, mis ta silmi peab kaitsma päikese eest, ei ilmuta vähimatki erutust. Juba teises game'is on ta enese leidnud. Kolmanda järele juhhib ta juba 2:1. Suzanne mängib matimalt kui muidu, kuid iga ta löök omab vana, fantastilise täpsuse ja kindluse. Järjestikku võtab ta kolm järgmist mängu. Nüüd on seis juba 4:2. Pealtvaatajad ei kahtle lõpptulemuses. Suzanne näib klassi võrra üleolevana. Wills mängib imetlusväärset, seda küll, kuid Suzanne'i erakordsele tehnikale vastu pidamiseks ta ei ole veel küllaldaselt kasvanud. Veel kaks mängu annab Lenglen ära, siis kuulub sett temale 6:4.

Kas nii möödubki maailma suurim matsch? Publikus on märgata rahulolematust. Suur enamik on

VAHEND SPORDIÕPETAJATELE: Nende liigesnukkudega on võimalik demonstreerida enamiku spordialadest. Vasakult: kõrgushüpe, tennis, tõkkejooks, vehklemine, jooks.

ameeriklased. Nad hakkavad nurisema, et nende suur kaasmaalanna nii halvasti mängib. Nad usuvad täpselt teadvat, mis nüüd peab tulema. Suzanne on esimeses setis maigu suhu saanud ja nüüd ta tormituulena puhub minema oma vastase. Ainult Lengleni sõbrad on rahutud. Nad tunnevad „jumalikku“ liig hästi ja näevad ta nõrkusi. Suzanne on väsinud. Wills on seitse aastat noorem. Ta jätab mulje, et ta on väljale tulnud täiesti värskena voodist. Pöörane aplaus, mida ta saab iga hea palli eest, näib talle andvat järjest uusi impulsse. Suzanne aga, võitudega harjunud, tunneb seda atmosfääri, milles lootust rõõmutseda tema allakäigu puhul. Ta põlved ei ole kindlad, tal puudub vana elastsus, juba esimeses setis pidi ta natuke tegema dopingut — väike hõbepudel alkoholiga võeti tarvitusele.

Teine sett algab. Servil on märgata, et see tüdruk USA-st veel kaugeltki ei ole kaotanud matschi. Vastuoksa — ta läheb nüüd üle pealetungile. Tugevate löökidega kihutab ta Lengleni vasakult paremale, paremalt vasakule; ta ei lase teda sekundikski vabaks, mäng muutub järjest kiiremaks, Suzanne kaitseb end kõigi abinõudega, kogu oma suure kunstiga. Kuid kas sellest ei ole juba küllalt, et ta on defensiivis, et ta vahetpidamatult peab jooksuma järele pallidele, mida see väike tüdruk täpselt ja teravalt platseerib ühest nurgast teise? Veerandtunni järele on seis 3:1 Ameerika heaks.

Jälle tõuseb esile konjakipudel. Nii kergesti üks Suzanne Lenglen end ometi ei lase ju lüüa. Jah, ta on väsinud, kuid veel on tal alles ta selge pea, ta teab täpselt, mida tuleb teha. Kui ainult ei oleks seda nõrkust, kui ta pallidele teele kaasa saaks anda ainult natuke rohkem energiat, mille abil need saavutaksid ettenähtud mõjuvuse.

Ta toob nüüd välja kogu oma hiilgava repertuaari suurepärasest tagakäe-löökidest, oma küünlad ja rabakud, ta tõmbab lahti kõik oma imetusväärse võimise registrid. 3:3 on nüüd. Kuid seitsmenda mängu võtab jälle Wills. Ainulaadse visadusega võideldakse iga punkti pärast, ükski rivaalidest ei anna järele,

see on omataoline võitlus, mille ameeriklanna otsustab enda heaks täiesti ootamatu tagakäe-crossiga.

Selles mängus siiski selgub, mis Suzanne kavatseb. Ta tahab Willsi lüüa tema oma relvadega, ta tahab tema surmani ära väsitada. Ta mängib nüüd mitte enam ootamisele, see taktika ameeriklanna juures on sobimatu. Seda tüdrukut tuleb eksimatult rahulise ilmeme siia ja sinna ajada, kuni ta enam ei suuda hingata, peab ka siis pallivahetust jätkama, kui võimalik on alul smashi või lobiga võita punkti, ei tohi talle jätta põrmugi aega hingetõmbamiseks. Suzanne teab väga hästi, et ta seejuures peab välja panema oma viimase. Kuid nüüd, mil plaan kindel, saab ta sellest uut jõudu.

Suzanne ajab vaest tüdrukut tagaliinil vasakust paremasse nurka ja jälle tagasi, ta meelitab ta ette võrgu juure, et siis kõige äkilisemalt kihutada pall jälle ühte nurka. Wills jookseb nagu oma elu pärast, kuid ta ei näita vähematki väsimusmärki. Selle peale vaatamata teab Suzanne, et ta nüüd on õigel teel. Sellele tempole, sellele üleinimlikule tagaajamisele ei pea ükski vastu. Lõppeks peab ameeriklanna alistuma. Seis on 4:4 teises setis. Helen Wills toetub reketile, ta on natuke kahvatum kui tavaliselt, ta hingab kiirelt. Kuid Suzanne ei luba mingit pausi. Juba jälle lendab pall üle platsi. Päris selgesti on näha, et ta ei pane mingit rõhku punktide võtmisele; ta kihutab ümmargust elastset palli ikka uutest variatsioonides vastase laagrissse. See seal peab hinge välja jooksmas, et palli veel õigeaegselt kätte saada. Kolm, neli korda võis prantslanna sellele game'ile lõpu teha, kuid ta meelega laseb võimalustel mööduda, mida kauem see vältab, seda parem. Lõppeks tuleb lõpp sellele naudingule. Helen Wills suudab endale võita punkti. Jälle juhib tema. Kuid kümnes game tuleb tal kaotada. Suzanne ei annud ära ühtki palli. Nüüd võtab Helen Wills kokku oma energia viimase resti, iga lihas on tal pinevil, ikka jälle jõuab ta järele. Tema vastane ei lase ennast sellest eksitada, Suzanne tunneb, kuidas

pallid järjest matimaks muutuva lennuga tagasi tulevad. Juba on 6:5 Lengleni heaks.

Kaheteistkümnes game. Kolme minuti pärast on 40:15 Suzanne'i eduks. Nüüd on tal esimene matschiball, võidab ta selle, siis on võidetud kogu võistlus. Publik juba tõuseb oma kohtadelt. Võistlus näib otustatuna. Kuid see mõistmatu tüdruk, see Helen Wills, veel ei usu sellesse. Näib nii, nagu oleks ta äkitselt veel kord leidnud oma endise visaduse, ikka jälle tuleb pall Suzanne'i poolele tagasi. Korraga lööb ta võimsa backhandi äärmisesse paremnurka „Out“, hüüab üks kõva hääle üle välja. Suzanne laseb langeda pallil, mille vastuvõtmine talle ei oleks teinud raskust, ja läheb võrgu juure. Kohtunik teatab: „Teine sett 7:5 Suzanne Lenglenile! Matsch Suzanne Lenglenile!“ Helen Wills raputab oma võidurikkal vastasel kätt, pealtvaatajad tormavad väljale, et Suzanne'i õnnitleda, fotograafid jooksevad juure. Üksnes liinikohtunik, kes valvas Suzanne'i tagaliini, lord Charles Hope, istub oma toolil ja raputab pead. Tema ei olnud hüüdnud „Out“. Päris kahvatuna istub ta oma toolil. Edasi nähakse, kuidas ta suure vaevaga tungib läbi inimhulga kohtuniku juure. Ja korraga kuulevad ümberseisjad, kuidas ta ütleb: „Pall ei olnud oudis, pall oli sees!“ Kohtunik pöörutatuna vaatab otsa lordile. Selle inglase vastu ei ole parata. Sekund hiljem kõlab kohtuniku hääle üle välja: „Pall ei olnud oudis! Mängu-

seis on nüüd 40:30 Suzanne Lengleni eduks game'ide 6:5 juures teises setis.“

Igäüks tunneb üllatava selgusega: see on „juma-liku“ Suzanne'i lõpp. Sellele löögile ei pea ta närvid vastu. Kuni viimase pallini võis ta oma energiat veel pingutada, nüüd on see pingutus lõdvenenud ja mitte iialgi enam ei leia ta ennast uuesti.

Ei suudeta kujutleda seda segadust. Mitte iialgi varemalt ei ole nii tähtsas matschis juhtunud midagi sarnast. Lõppeks tehti plats inimestest vabaks. Helen Willsi näo üle lehvib rõõmuvirvendus. Selle kümne minutiga on ta tagasi saanud oma vana jõu. Ta asetub tagaliinile.

Suzanne on tooni võrra kahvatumaks muutunud. Ühtki sõna lausumata läheb ta tagasi oma kohale. Kohe esimene pall tal nurjub. Helen Wills platseerib mõlemad järgmised muinasjutulise täpsusega. Enne kui Suzanne on suutnud end kokku võtta, on seis juba 6:6. Kolmeteistkümnendas mängus ameeriklanna, kes oma schanssides liig hästi teadlik, surub kohe kõigi oma võimetega peale. Väheste sekundite järele on ta teinud juba 40:0, veel üksnes üks pall puudub, et võita game ja teises setis asuda juhtimisele. Sellel hetkel avaldub tõeline Suzanne kogu oma suuruses. Iialgi varemalt ei ole olnud naist, kes oleks tulnud toime millegi sarnasega. Väsimusest ja nälgjast hoolimata, viivu aja eest väsimusest veel vankuv, tõmbab ta äkitselt pinguli oma väikese peene keha. Ta peab võitma selle seti, kolmandat ei suuda ta närvid sooritada. Samm-sammult võtab ta järele. 40:15, siis 40:30, siis tasa, juba on tal edu, kuid Helen Wills teeb veel kord tasa. Kuid juba on Lenglen täies sõidus, vastupidamatult võtab ta mõlemad järgmised pallid ja sellega on mäng „7:6 teises setis Suzanne Lenglenile,“ nagu hüüab kohtunik.

Nüüd Helen Wills kogu oma energiaga ei suuda enam midagi teha. Ta seisab tennisemasina vastu, ta vastu on midagi teraslikku, kust iga pall tuleb tagasi arusaamatu täpsusega. Kogu üritamine ei aita. Lenglen võidab ka selle game'i ja sellega lõplikult matschi.

Kui kohtuniku avaldus oli kõlanud, lasus vaatajaskonnal nagu mägi. See oli tõeliselt maailma suurim tennisematsch.

Helen Wills ja Suzanne Lenglen ei ole iialgi enam uuesti kohanud. Veel samal suvel prantslanna läks üle professionalismile.

KAKS RIVAALI. Pildil HELEN JACOBS (vasakul) ja HELEN WILLS. Nendest kahest Helen Jacobs võitis tänavu Ameerika tennise-esivõistlused naiste-üksikmängus. Finaalis seisu 8:6, 3:6, 3:0 järele Jacobi heaks Helen Wills loobus. See oli Helen Willsile esimene kaotus pärast 1926. a. suurt Cannes'i matschi Suzanne Lengleniga. Helen Jacobi nimetatakse 1933. a. mrs. Molla Mallory'ks, tuleb meele, et sellel Ameerika norralannal õnnestus 1921. a. Forest Hillis lüüa tookord anglianaise Suzanne Lengleni. Ka nüüd Helen Jacobi võidul Helen Willsi üle viimane oli seljast haige — raske kivi tõstmisest oma aias Kalifornias. Küsitakse, kas Helen Wills veel suudab püsida maailma esimese naistennisistina.

SPORDIHOONE

uue aasta
unistusena

Tallinna spordihoone kavand oli Herbert Gustavsonil lõputööks Tallinna tehnikumis inseneri diplomi omandamisel. Kavandi järgi kujunekspordihoone suurehituseks, mille sarnaseid oma ulatuslikkusest vähe isegi kogu maailmas. Euroopas ainsaks vast mõnes suhtes kavandis esitatud spordihoone on Berliini Sport-Palast. Euroopa teisi suurimaid spordihooneid on kolossaalne ehitus Londonis, edasi Poola kõrgem kehalise kasvatuses instituut Varssavis, mille hoonest tööme ülesvõtteid eelmises E. Spordilehes, ja Budapestis. Kaunases ehitusel olev hoone kujuneb ka väljapaistvaks, kuid oma mõtudel on ta tunduvalt väiksem Tallinna hoone kavandi omadest. Kõik need teiste riikide spordihood peale Berliini oma ei sarnane aga oma ehitusel Tallinna kavandile. Ameerikas on peagu igas suuremas linnas kuulsad gardenid, neist suuremad Saint-Louis's, New-Yorgis ja Chicagos. H. Gustavson on oma kavandis jälginud mitmeid eeskujusid, kuid peamiselt on ta töö sünteesiks Saint-Louis' ja Berliini hoonetest.

Tallinna spordihoone asukohaks on ette nähtud praegu linna tööhoovi all olev maa-ala Merepuiestee ja V. Rannavärava tän. nurgal, kusjuures selle maa-ala tarvilise määranu suurendamiseks on mõeldud juure võtta Uue tänava ääres olevaid erakrunte. Alul oli kavatsus hoone püstitada Kadrioru staadioni juure, nii et sinna tekiks n. ö. spordi-linnaosa. Kuid talvel, milal spordihoone peamiselt kasutamisel, tunduks Kadrioru liig kaugena kesklinnast. Ühtlasi oli ka raskusi sobiva maa-ala leidmiseks staadioni kõrvalt. Hea asukohana oli kaalutlusel praegune Falgi aed, kus kaitses põhjatuulte vastu ja kus rajoon on isoleeritud vabrikute suitsust, kuid seal maa-ala kippus jääma kitsaks. Rahvale parima kättesaadavuse mõttes oleks heaks asukohaks praegune Kalevi väli, kuid uues linna plaanis jääb see suure osas puiesteedeks, Balti jaama juures end. näitusplats on juba nüüd muudetud rohelisteks platsiks. Tuli tahes-tahtmata peatuda Merepuiesteel asetseval maa-alal. Selle koha paheks on vabrikute suitsust rikutud õhk, kuid suurteks hüvedeks on tal peale rahvale kättesaadavuse veel hõlpus kaugkütte ja veemuretsemise sisseseadmine linna elektrijaamast.

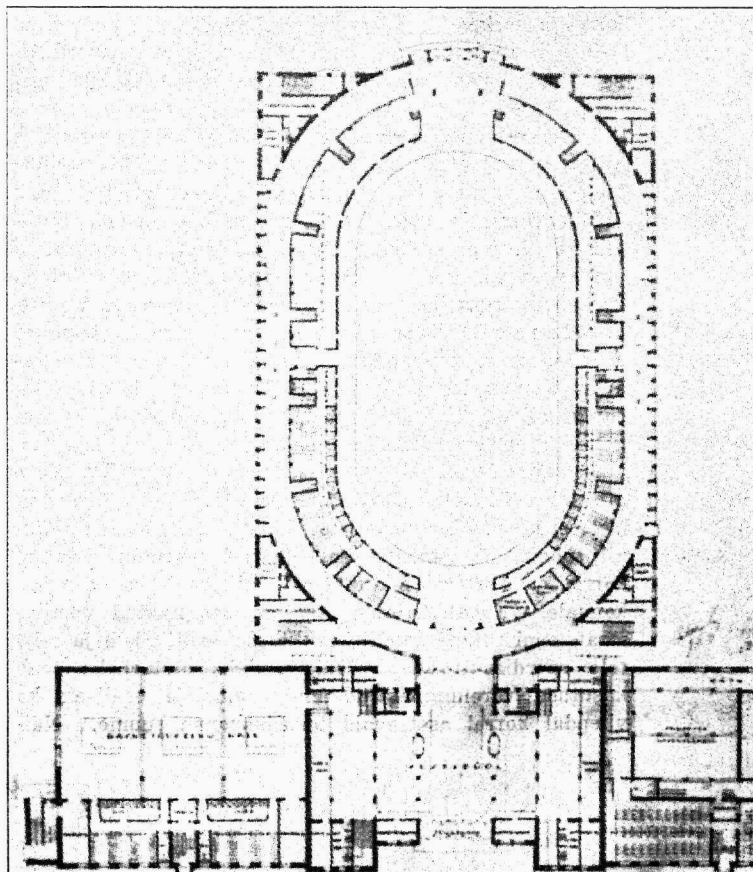
Spordihoone peasissekäik on mõeldud Merepuiesteel, kusjuures hoone ette tuleks avar plats. Uue tän. lähedus võimaldaks spordihoonele igast küljest kerge juurepääsu. T-kujuline hoone jaguneks nelja ossa: 1) keskosa, 2) vasak tiib, 3) parem tiib ja 4) sisestaadion. Kummagi külje pikkus oleks ümmarguselt 115 m. Ehituselt võib kogu spordihoone jagada

ka kahte peaosas, misjuures esimeseks osaks oleks eepool nimetatud esimesed kolm osa ühendatult spordihoonena, ning teiseks sisestaadion. Nimetatud osad võib ehitada koguni eraldi. Võtame eeskätt vaatlusele spordihoone.

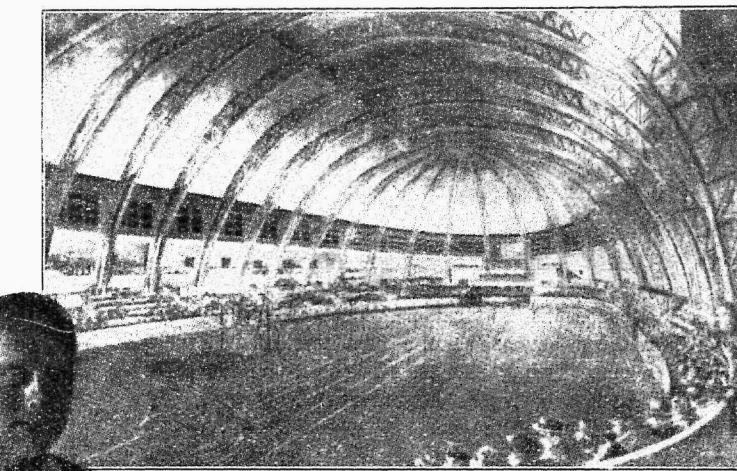
Kavandi järgi on keskosas kaks esimest korda oma alla võtvalt suur vestibüül kõrge õhuruumiga. Plaanil vaadatuna näib vestibüül liig suurena, kuid peab võtma arvesse, et siit liiguvad läbi suured rahvahulgad, sest vestibüüli kasutab nii sisestaadioni, kui ka peahoones asetsevate hallide publik. Vestibüüli kummaski küljes klaasustega eraldatult on riiehoonruumid kuni 1000-le inimesele.

Vestibüülist vasakule viib käik raskejõustiku-halli, mis sammaste abil on jaotatud kolme eriossa: poksijatele, maadlejatele ja tõstjatele. Mõeldud rohkem treeninguruumina, võib halli siiski kasutada ka väiksemaulatuslikkude võistluste korraldamiseks, sest hall mahutab 500 pealtvaataja ümber. Halli õhuruum võtab oma alla ka pealmise korra.

Vestibüülist paremal on teisel korral asetseva ujumishalli külastamise ja seadelduse n. ö. ettevalmistavad ruumid. Siin on soojavee tagavarapaagid, basseini sügav osa, ümberriietumise ruumid, kassa, valve, pesuhoid jne. Ujumishall ise asetseb teisel korral. Halli basseini pikkus on 25 m ja laius 12 m, nii et ta võimaldab viis 25 m pikkust ujumistrada. Ra-

Pildil SPORDIHOONE ESIMESE KORRA PLAAAN.

itudil SPORDIHOONE SISESTAADION. Kavandi looja H. GUSTAVSON vasakul nurgas.

ja pikkus 25 m on täiesti sobiv mitmesugustele ujumisdistantsidele. Basseini sügavaim koht sellel kohal, kus sügavus ulatub alumisele korrale, on 3,6 m. Sellel kohal on võimalik teha ka vettehüppeid 3 m kõrguselt hüppelaualt. Muus osas on basseini sügavus 1,6 m, mis küllaldane ujumiseks. Veepinda võib algajate ja mitteujujate tundides alandada kuni 0,9 m-ni. Ujumishall võtab oma alla õhuruumina ka hoone kolmandat ja neljandat korda. Kolmandal korral on rõdu, kuhu mahub 120 pealtvaatajat. Basseini kõrval on saun ja rida pisemaid ruume muudeks otstarveteks.

Kolmanda korra keskosas on einelauaruum, kusjuures selle eri osas saab einelauda kasutada ka sisestaadioni üliriites-publik. Ta saab liikuva vaheseinaga eraldatud ruumiosast koguni jälgida staadionis arenevaid võistlusi. Einelaual on ka oma eraldi riietusruum. Einelauast vasakul on võimla, mille all ka hoone neljandat korda. Võimlas saab mängida ka korv- ja võrkpalli. Põrandal ja rõdudel on ruumi kokku 500-le pealtvaatajale. Rõdult pääseb klubiruumidesse, mida on kaks komplekti, kummalgi saal ja juhatustuba.

Keskosa neljas kord on peafassaadile paralleelse käiguga eraldatud kahte ossa. Akendega Merepuies-teele on suur loengusaal, istekohtadega kuni 500-le inimesele. Kallakpõrandaga saal omades projektsiooniruumi on kasutatav ka kinona. Kinoruumi vastas on väike loengusaal. Sellest vasakul on suuremaks ruumiks banketisaal ja paremal vehlemissaal. Kolm viimasena nim. ruumi asetsevad kõik suure loengusaali pikkusel. Neljanda korra vasaku tiiva selles osas, mis ei kuulu ujumishalli õhuruumi alla, pääseb ühisest käigust raamatukokku, lugemistuppa, spordiarsti ruumidesse jne.

Ainult hoone keskosal on viies kord. Ta kujutab miniatüürset hotelli, kuna seal on välissportlastele 11 numbrituba, neist kaks kahe voodiga. Kõigil tubadel on omaette ees- ja pesemisruum. Samal korral on korterid spordihoone valitsusele ja teenijaskonnale. Kavandis pole otseselt ette nähtud administratsiooni ruume spordi keskliidule, eriliitudele ja teistele spordiasutustele. Kuid selleks otstarbeks saab kasutada varem nimetatud klubiruumi ja osaliselt ka viiendal korral asetsevaid teenijaskonna ruume. Näi-

teks võib tükeldada majavalitsejale ettenähtud seitsmetoalist korterit.

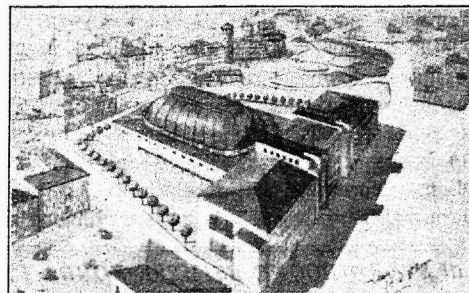
Keldrikorral on peale majaanikukude keldrite veel kütte-, ventilatsiooni- ja veevarustamisruumid ning ka jalgrataste hoiuruum, millesse viimasesse on kallakpinnaline juurepääs. Hoone keskosas asetsevad kõik trepikojad ja kokku kolm lifti.

Spordihoone teine osa, s. t. sisestaadion, on hoone suurimaks ruumiks. Ta on kuplikujuline ehitus, kusjuures kupli ülemine osa ulatub veidi kõrgemale eeshoone katusest. Sisestaadioni areeni mõõtude aluseks on 60 m jooksu sirgtee, mis kogu ulatuses on nähtav publikule, osale jääb nägematuks üksnes jooksuhoop lõpp pärast finiši läbistamist. Areeni laius on 33 m, nii et jooksuringi pikkuseks kujuneb 150 m, mis kümnekordselt võetuna annab keskmaajooksu distantsi 1500 m. Ringjooksu teid on kaks. Areen võimaldab korraldada võistlusi kõigil kergejõustiku aladel peale ketta- ja vasaraheite, ning odaviske, mis nõuavad erakordselt suurt ruumi. Kuid harjutada ja hädakorral koguni võistelda saab neilgi aladel. Areen on muldpõrandaga, kusjuures jooksu- teed on mõeldud sõeradadena.

Ringtribüünil on 1300 iste- ja looshikohta publikule ning 2 looshi ajakirjanikkudele. Istekohtade taga ringkäigus on 700 ja rõdudel 1200 seisukohta. Seega mahutab staadion kergejõustikuvõistluste puhul 3200 pealtvaatajat. Pealtvaatajate mahutatavus on veel suurem poksi- või maadlusvõistluste puhul, kui lubada pealtvaatajaid ka areenile. Areen üksinda mahutab 2800 inimest. Seega kõnekoosolekute puhul, milleks staadioni võib üürida, on ruumi 6000-le inimesele! Vastavalt sellele on kavandis ka tagavarauste arv õnnetusjuhtude puhuks. Varem märgitult on pääs staadioni vestibüüli kaudu. Vestibüülis asetsevad ka kassad, arvult kuus. Need on paigutatud nii, et piletisabad ei ristle. Poole tunni vältel võib kassade kaudu müüa 1800 piletit. Sisestaadionis, kus temperatuuriks $+15^{\circ}$ C, on publik üliriites.

Tribüüni all on riietusruumid kokku 170-le sportlasele, masseerimis-, duschi- ja esimese abi andmise ruumid, ning lõpuks ka sporditarvete ja tagavara- pinkide laod.

Spordihoone ehituse konstruktsiooni puutuvalt on see mõeldud raudbetoonist. Alusmüürid paekivi-täitega ja telliskivi-voodriga, kõrgemal telliskivi-täide gaasbetoonvoodriga. Sisemised kandeseinad on raudbetooni-

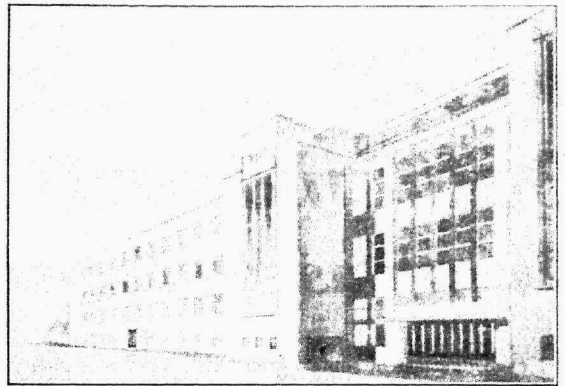
SPORDIHOONE LINNUPERSPEKTIIVILT

raamistik gaasbetooni-täitega. Sisestaadioni kuppelkatus on mõeldud pappkatusena, samuti hoone keskosa katus. Tiibade katused on moodne lamekatuse konstruktsioon, mis võimaldab liikumist ka katusel. Väljast on seinad kaetud heledavärvilise krehviga, mis annab hoonele rõõmsa, puhta ja soliidse mulje.

Kütmine toimub lähedalasetseva linna elektrijaama masinate auruga, mis maa-aluse torustiku kaudu tuleb spordihoone keldrisse masinaruumi. Praegu voolab linna elektrijaama masinate jahutusvesi, mis +12° C, ka kõige külmemal aastaajal merre. See peagu puhas merevesi kõlbab ka ujumishalli basseini täiteks, kui vee soojendamiseks vajalise määraneni (+22° C) linn vastavalt muudab masinate sisseseadeid. Pesemisvesi tuleb mõistetavalt linna veevärgist. Pesemist tuleb kütta auruga.

H. Gustavsoni ülalesitatud kavand Tallinna spordihoone ehitamiseks on läbi mõeldud detailideni. Ruumi puudusel valgustasime seda üksnes kontuurides. Säärane spordihoone oleks peale muu uhkuse mitte ainult Eestile, vaid kogu Euroopale, kui aga . . . See „aga“ on väga suur. Meie oludes jääb spordihoone püstitamine H. Gustavsoni kavandi kohaselt vähemalt lähemas tulevikus unistuseks.

Eeskätt on selle ehitamine kallis, umbkaudse eelarve järgi 1¼ miljonit krooni, s. t. napilt poole allveelaeva hind. Kaunas riigi eelarve korras ehitatav spordihoone läheb maksma „ainult“ 300.000 krooni, kuid seejuures tuleb ta ka mitmekordselt väiksem ja täiesti ilma sisseadionita. Eestis on mõeldav spordihoone ehitamine siis, kui kehaline kasvatus on sea-

OSA SPORDIHOONE FASSAADIST

tud riiklikule alusele, mis teostub varem või hiljem. Siis võime ehitada spordihoone riigiesindusliku kehalise kasvatus kultuurhoonena.

Teiseks tuleb öelda, et H. Gustavsoni kavandi ulatuses spordipalee Eesti oludes tunduks liig luksuslikuna. Võttes aluseks H. Gustavsoni kavandi, võime tulevikus püstitada väiksema spordihoone, mille ülalpidamine vastaks meie kandejõule. Ka on mõeldav kavandi osaline teostamine, s. t. ehitades kas ainult sisestaadioni või ainult spordihoone, vastavalt sellele, kumma järele suurem tarvidus.

Igal juhul on H. Gustavsoni kavand töö, mis väärrib suurt hindamist. Suure elanikkonnaga rahval oleks kergem teostada säärane kavand. Kuid see ei tähenda, veel sugugi seda, et ta teostamine meil on võimatu.

Ajakirjandus spordiküsimustest

Ajakirjanduses on kehalise kasvatus riiklikule alusele seadmise küsimus selle päevakorda tõstmisest peale saanud osaliseks märkimisväärsele tähelepanule ja toetusele.

„Kajas“ nr. 281 ilmus R-ilt (H. Rahamäelt) juhtkiri „Kehakultuuri alused avaramaks“. Selles on kehalise kasvatus seadmist riiklikule alusele hinnatud kui õiget vahendit rahva tervise tõstmiseks.

Toome siin väljavõtteid nim. artiklist:

„Meie ehitame haiglaid; me tarvitame hulga viisi igasuguseid arstimeid ja patentrohte; me ostame uskumatult kallist raadiumi; me anname riigieelarvega suuri summasid haigusjuhtude puhul; meil on tegevuses hulk haigekassasid jne. Sõnaga: me kulutame nurisemata väga suurt ja osalt välismaale valguvat raha haiguste ravimiseks, s. o. juba olemasolevate tervisriikete kõrvaldamiseks. Kui vähe selle kõrval hoolitseme aga selle eest, et haigusi ära hoida, et rahva tervislikku taset ja elujõudu tõsta! Pole aga kahtlust, et tervise hoidmiseks kulutatavad summad annavad mitmekordselt kokkuhoidu ravimiseks määratud summades.

Arstlikust küljest ollakse üksmeelsed selles, et kõige paremaks haigusi (ka kõige tõsisemaid) ärähoidvaks ja ka kõige tagajärjekamaks arstimiseks on kehale ta loomulikkude liikumisfunktsioonide võimaldamine, nimetatagu seda siis spordiks, kehakultuuriks või ravimise korral füsioteraapiaks.“

Pärast veenvat tõestamist järgneb kokkuvõte:

„Seisukord on selge: sidugem kõige laialdasemad rahvahulgad — eriti aga koolinoorsugu — kehakultuuriga, tervendamaks üksikisikut ja kogu rahvast ning hoidkem kokku ravimiseks minevates hiiglakuludes.

Kui tõmmata ülaltoodust õiged järeldused, on selge, et siin on ülesanne, mis riik on jätnud kahe silma vahele. Kas pole just riik esmaajoones huvitatud rahva tervisliku taseme tõusust? Ja riik on see, kellel ainukesena on võimalus seada kehakultuuri laiemale alusele; varem või hiljem jõutakse selle tarviduses ka meil arusaamisele. Terve rida riike on seni teinud rahva kehalise kasvatus o ma ülesandeks. Eestis on seni rahva kehalise kasvatus läbiviimisele pandud imevähe rõhku. Isegi koolides on kehaline kasvatus jäänud äärmiselt kahvatu kuhu juure.

On tervitatav, et on liikuma pandud mõte kehalise kasvatus seadmiseks laiemale alusele.“

*

Riia lehes „Europa-Ost“ (nr. 91) ilmus „E. Spordilehe“ toimetaja O.Lövi pikem artikkel „Eesti sport tõusu tähe all“, milles on antud ülevaade Eesti tänavustest saavutustest kergejõustikus, jalgpallis, raskejõustikus ja teistel spordialadel.

Artiklis on konstateeritud, et „kolme Balti riigi (Eesti, Läti, Leedu) spordis on Eesti esikohal mitte üksnes oma tippsaavutustelt, vaid veel suuremal määral läbilõike-tasemelt“.

Ras

Balti mängud kergejõustikus?

Kergejõustiku taseme tõus kogu Baltikumis

Kergejõustiku taseme tõusu on tänava konstateerinud kõik kolm Balti riiki, s. t. peale Eesti ka Läti ja Leedu. Läti parandas hooaja vältel oma rekorde 24 korda ning jõudis mitmel alal rahvusvaheliselt tunnustuväärsse tulemuseni, milleks näiteks on O. Jurgise oda 66.51, J. Dimza ketas 46.09, V. Bucenieksi 3000 m 8.48,8 ja 5000 m 15.04,6, J. Kivitsi 400 m 50,5 ning J. Dalinschi käigurekordid. Leedu parandas rekordid peagu kõigil aladel. Domineerivateks Balti riikide kolmikus on endiselt Eesti ja Läti. Leedu nende kõrval näib ikkagi võrdlemisi rohelisena. Viimastel SELLI üliõpilasmängudel Kaunases suutsid Leedu akadeemilised mehed tulla siiski mitmel alal esimese kolme hulka, mis on tõenduseks Leedu kergejõustiku tõusule. Loodetavasti jätkub see tõus veelgi, ja seda senisest kiiremas tempos.

Leedu kergejõustiku tõusust on Eesti huvitatud eeskätt seepärast, et siis avaneksid lähemas tulevikus võimalused Balkani mängude eeskujul Balti mängude korraldamiseks kergejõustikus. Selle kavatsuse teostamine on tänapäevani viibinud Leedu nõrga taseme tõttu, sest ainult Eesti-Läti rivaliteet ei annaks Balti mängudele vajalist pinget.

Mõte Balti mängude korraldamiseks kergejõustikus on eriti akuutne praegu, millal jalgpallis Balti turniir on juba pooltosinat aastat vana ja millal turniir kavatsusel ka poksis. Balti väikeriikide üksteisele lähenev spordis on mõistetav praeguse üldise rahvusvahelise olukorra juures. Näiteks on Eestilgi rahvusvaheline läbikäimine Euroopa riikidega mitte meie tahtest sõltuvalt väga tagasihoidlik. Maavõistlust kergejõustikus saame järjekindlalt pidada ainult oma lähima naabri Lätiga. Rootsi, Soome, harvemal juhul ka kaugemad spordimaad, on oma staadionid avanud peamiselt nendele meie üksikutele tippsportlastele, kes oma võimete sisuga on suutnud olla ka kassamagneetideks. Suuremal arvul kergesportlaste välismaale „eksporteerimine“, või ka vastupidi: suurel arvul välismaa parimate Eestisse meelitamine kas linna- või maavõistluste pidamiseks on lähemas tulevikus vähe usutav. Ka Poolas valitseb suur ükskõiksus Eesti ja üldse Balti riikide suhtes, mida ilmestab kõrvalepuiklemine Eesti-Poola-Läti kolmikmaavõistlustest.

Laiema ulatusliku konkurentsi leidmiseks tuleb Eestil tahes-tahtmata „astronoomilistesse“ kaugustesse sihtimise asemel pöörata pilgud rohkem oma ümbrusesse. Näib, et mitte põhjendamatult on Euroopas Balti riike nimetatud tuleviku spordimaadeks. Säära-

sele arvamisele on annud alust meie musketääride ja ka mitme lätlase viimaseaja suursaavutused. Olgu Eesti ja ta lõunapoolsete naabrite eesmärgiks Balti spordi-uudismaa suuremale harimisele asumine.

Praegu on Balti riikide seas kõige kõrgemal tasemel Eesti kergejõustik. Eelkõige on parem Eesti üldine kandepind. Selle kohta annab selge pildi Eesti ja Läti 1933. a. keskmiste tagajärgede võrdlemine. Alljärgnevas tabelis on Läti kohta andmed võetud Läti ametlikust spordi-häälekandjast Stadionsist.

	Läti		Eesti	
	10-ne keskmine	10-ne keskmine	20-ne keskmine	20-ne keskmine
100 m	11,43	11,29	11,4	11,4
200 „	23,6	23,68	24,6	24,6
400 „	53,32	52,76	53,3	53,3
800 „	2.04,73	2.02,57	2.05,1	2.05,1
1500 „	4.15,67	4.13,0	4.16,0	4.16,0
5000 „	16.13,27	16.05,2	—	—
10000 „	34.30,12	34.33,96	—	—
kõrgus	1.75,5	1.80,9	1.76,3	1.76,3
kaugus	6.62,7	6.93,2	6.76,5	6.76,5
teivas	3.35,6	3.44	3.32,8	3.32,8
kuul	13.02	14.16	13.70	13.70
ketas	39.45,8	43.28,3	41.57	41.57
oda	56.36,7	59.68	57.09	57.09

110 m tõkkejooksu ja kolmikhüppe kohta puudub võrdlus, sest need alad, mis Läti kõige nõrgemad, pole ajakirjas avaldatud.

Kümne parima keskmine on Eestil parem kõigil aladel peale 10.000 ja 200 m jooksu. Tublisti kõrgemana võib aga hinnata Eesti klassi keskmiste järgneva võrdlemise alusel: ainult neljal alal — 200, 800, 1500 m ja teivashüpe — ületab Läti 10-ne keskmine Eesti 20-ne keskmine. S. t. üldlähilõikes on Eesti umbes samavõrra parem Lätist kui Rootsi Eestist. Kümnevõistluse punktidearvestuse järgi moodustab Eesti 10-ne keskmine kümnevõistluse aladel 8568.438 punkti, Lätil — 7936.64. Seega Läti punktid ületavad napilt Läti kümnevõistleja J. Dimza parima saavutuse — 7789.415, Eesti punktid aga maailmarekordi — H. Sieverti 8467.62.

Ülaltoodud arvestus näitab, et Eestil on rohkem võrdvõimelisi sportlasi esimese kümne ulatuses. Rohkem Läti kasuks muutub aga pilt, arvestades mõlema maa kõrgema tipu sportlaste saavutustega. Maavõistluse alusel, s. t. kummaltki poolt ainult kaks parimat, on Läti Eestiga täiesti tasavägine, kuigi Eesti kahe parima keskmine tagajärg ületab Läti vastava. Toome mõlema maa l. a. tippsaavutused maavõistluse aladel paremusjärjekorras:

Ümber jalgpalli

100 m: Kivits, Läti, 10,8; Rattus, Eesti, 11,0; Tomson, Eesti, 11,2; Borozdins, Läti, 11,3.

200 m: Kivits, Läti, 22,1; Tomson, Eesti, 22,9; Libers, Läti, ja Rattus, Eesti, 23,2.

400 m: Kivits, Läti, 50,5; Rattus, Eesti, 51,2; Pau, Eesti, ja Kuschkis, Läti 52,2.

800 m: Jürlau, Eesti, 1,58,6; Martinfelds, Läti, 1,59,0; Pärn, Eesti, 2,01,4; Veidemillers, Läti, 2,01,7.

1500 m: Buceniaks, Läti, 4,07,8; Jürlau, Eesti, 4,08,0; Prööm, Eesti, 4,10,0; Vitols, Läti, 4,11,2.

5000 m: Buceniaks, Läti, 15,04,6; Vitols, Läti, 15,28,6; Prööm, Eesti, 15,37,6; Peterman, Eesti, 15,50,6.

10000 m: Buceniaks, Läti, 32,48,8; Motmillers, Läti, 32,49,0; Tumanov, Eesti, 33,39,2; Sams, Eesti, 34,14,8.

Kõrgus: Kuuse, Eesti, 1,95; Schmidt, Eesti, 1,85; Martinfelds, Läti, ja Slava, Läti, 1,80.

Kaugus: Küttis, Eesti, 7,42; Rudzits, Läti, 7,33; Rähn, Eesti, 7,08; Dimza, Läti, 6,98.

Teivas: Liepensch, Läti, 3,72; Kalmensch, Läti, Erna ja Arman, Eesti, 3,60

Kuul: Viiding, Eesti, 15,92; Dimza, Läti, 15,16; Suuk, Eesti, 14,80; Rosenbergs, Läti, 13,30.

Ketas: Viiding, Eesti, 47,10; Feldman, Eesti, 46,14; Dimza, Läti, 46,09; Rosenbergs, Läti, 42,32.

Oda: Sule, Eesti, 69,30; Jurgis, Läti, 66,51; Niggol, Eesti, 62,75; Racenajs (+), Läti, 62,00.

Arvestades lisaks tõkkejooksus kaks esimest kohta Eestile, annab säärane paberlik maavõistlus Eesti edu 74:66. Seega kujunevad otsustavaks jällegi teatejooksud, nagu see oli ka tegelikul maavõistlusel Tallinnas. Võidu saavutamiseks peab Eesti ees olema vähemalt ühes teatejooksus. Paberlikult on see võimalik — Eesti võidab nimelt 4×100 m, milles nelja parema mehe l. a. saavutused moodustavad koguaja 44,7 (Rattus 11,0, Tomson 11,2, E. Susi 11,2 ja A. Hirsch 11,3), Lätil — 44,9 (Kivits 10,8, Borozdins 11,3, Libers 11,4 ja Kuschkis 11,4). 4×400 m on aga Läti võit — 3,28,1 Kivits 50,5, Kuschkis 52,2, Borozdins 52,4 ja Martinfelds 53,0), Eestil — 3,28,5 (Rattus 51,2, Pau 52,2, Jürlau 52,3 ja Ütt 52,8). Tallinna maavõistluse eel kalkuleeriti mõlemad teatejooksud Eesti võiduna, kuid tegelikult kaotasime mõlemad ning nendega koos ka maavõistluse. Moraal: Läti on maavõistlusel endiselt kõvaks pähkliks.

Balti rekordide praegune tabel on järgmine:

100 m	J. Kivits, Läti	10,9	1930
200 „	J. Kivits, Läti	21,9	1930
400 „	J. Kivits, Läti	50,5	1933
800 „	A. Jürlau, Eesti	1,58,6	1933
1500 „	V. Buceniaks, Läti	4,06,1	1932
3000 „	V. Buceniaks, Läti	8,48,8	1933
5000 „	V. Buceniaks, Läti	15,04,6	1933
10000 „	V. Buceniaks, Läti	32,16,0	1932
25000 „	N. Maleiko, Läti	1:28,43,8	1932
42195 „	J. Lossman, Eesti	2:32,48,6	1920
4×100 „	Läti rahvusmeeskond	43,4	1930
4×400 „	Eesti rahvusmeeskond	3,25,4	1930
110 m tõkkeid	E. Rähn, Eesti	15,7	1930
400 „	E. Rähn, Eesti	57,4	1926
kõrgus	A. Kuuse, Eesti	1,95	1933
kaugus	N. Küttis, Eesti	7,42	1933
kolmik	N. Küttis, Eesti	14,36	1931
teivas	J. Liepensch, Läti	3,72	1933
kuul	A. Viiding, Eesti	15,92	1933
ketas	N. Feldman, Eesti	46,66	1932
oda	G. Sule, Eesti	69,62	1932
vasar	K. Annamaa, Eesti	43,48	1933

Loodame, et 1934. a. hooajal toimub rida muudatusi toodud Balti rekordide tabelis.

Inglise jalgpallikohtunike ja liinikohtunike ühingu aastakoosolekul Londonis oli arutusel rida küsimusi, mis huvitavad ka meie jalgpalliringkondi.

Märgiti, et klubide tugev konkurents, teravnenud tempo ja kõvem mänguviis on kaasa toonud senisest suurema pinevuse, mille all kaaskannatajateks on ka kohtunikud. Mitte üksnes mõnigi mängija pärast pingutusrohket matschi on füüsiline vrakk, vaid sagedasti kohtunikudki.

Erilise teravusega astus ühing välja teadetesüsteemi vastu. Nimelt on Inglismaal sisse seatud, et pärast iga matschi klubid saavad liidu juhatale teate, kuidas nad kohtuniku võimetega rahule on jäänud. Ühing märgib, et klubid oma teadetes liig suurt tähelepanu pööravad üksikutele juhtumitele, selle asemel, et anda üldist otsust kohtuniku võimete kohta kõnesoleval matschil. Eriti puudulik on teate objektiivsus sel korral, kui teate saatnud klubi on võistluse kaotanud. Siis väga kergelt ollakse valmis selles süüdistama kohtunikku, mille tõttu nende teadete väärtust tuleb pidada väga küsitavaks.

Inglise liidu juhatus vastas sellele, et ta on täiesti teadlik selles, kuidas neid klubide teateid kohtunikude kohta tuleb hinnata. Liit teeb ainult siis oma järeldused, kui ühe kohtuniku kohta ebasoodsaid teateid tuleb mitmelt klubilt järjekindlalt.

Walesi liidus juhiti tähelepanu sellele, et kohtunik sagedasti sõidab võistluskohtale ühes võistleva meeskonnaga. Sarnasel juhul kohtunik saab tihti liig lähedaseks mängijatele. On mõistetav, et kohtunik mängijatega koos joob klaasi õlut või mängib kaarte ning pärast võistlusväljal selle meeskonna suhtes avaldab teatavat nõrkust. Selle vältimiseks kohtunik ei tohi võistlusele sõita ühes ja samas kupees võistlusest osa võtva meeskonnaga. Samuti ei ole kohtunikul lubatud pärast võistlust lasta end võorstada võistlusest osa võtnud klubi poolt. Edasi on kohtunikudele keelatud klubidele mängijaid otsida.

*

Itaalias on 5-liikmeline kolleegium, kes valitakse kaheks aastaks, jalgpallikohtunikude kõrgemaks ja ainsaks instantsiks. See kolleegium on igas suhtes täiesti rippumatu liidust. Kõik kohtunikud on kolleegiumi kõige valjuma kontrolli all. Võimetud kohtunikud kustutatakse nimestikust.

*

Mõnelgi korral on tulnud ette, et välismaa jalgpallimeeskonnad Tallinnas mängides ei ole jäänud rahule meie publiku ja mängijate ülespidamisega võistluse ajal. Möödunud hooajal oli meie publiku ülespidamisele eriti pahane Viini meeskond Libertas. Mitte selleks, et püüda vabandada meie publiku eksimusi, vaid selleks, et konstateerida kas või Austriaski meie omadest hullemate ekstsesside ettetulekut, on tuua üks näide sealsetest jalgpallioludest.

Viimati Austrias tuli võistlustel ette ühe päeva kestes mitu ekstsessi. Weisse Elfi ja Germania võistlusel tungis üks esimesena nimetatud meeskonna mängija vend kallale kahele Germania mängijale, keda ta peksis käsikohvriga (!) säärastelt, et mõlemad mängijad said vigastusi. Üks vigastatuist tuli toimetada koguni haiglasse. Kohtunik katkestas võistluse.

Samal päeval kohtunikul tuli katkestada võistlus, kuna üks tuletõrjujate jalgpallimeeskonna mängija keeldus täitmast kohtuniku otsust, et ta peab väljalt lahkuma. Pärast mängu katkestamist üks tuletõrje jalgpallimees lõi jalaga kohtunikku, millele jätkuna tekkis üldine lööming. Samal päeval tuli lärimõistseenide tõttu katkestada veel Cricketeri ja Vorwärtsi matsch.

Kuidas treeneerib Schäfer

Gette inspiratsioon

Viinlane Karl Schäfer, kes iluuisutamises kolmekordne maailmameister (1931 Berliinis, 1932 Montrealis, 1933 Zürichis), kirjutab oma treeningust ja figuraalkunstist jääl järgmist:

On küll kõige õigem kui ma siin selle teemi käsitamisel tarvitan ebaharilikku väljendust: iluuisutaja treening peab olema loomulik. Ma ütlen seda täiesti objektiivselt, kuna ammutan oma veendumuse isiklikkudest kogemustest. Kuidas ma treeneerin? Mul ei ole mingit kindlat päevakava. Tavaliselt harjutan ma poolteist kuni kaks tundi ennelõunal. Mitte kunagi rohkem. Liig suur pingutus tuleb ka treeningul kõrvale jätta. Ta maksab ennast kätte hiljem üldisel saavutusvõimsusel. Peale selle on keha vastuvõtlikkuse ja sobivuse võimel oma kindlad piirid. Mis üle selle kahetunnise treeningu läheb, see on mulle kadunud. Ja nii igal üksikul juhul individuaalsed omadused tõmbavad piiri ka treeningule. Treening peab olema kohaldatud individuumile ja ta saavutusvõimsusele, ta peab, ühesõnaga öeldult, olema loomulik. Muide ma tugevalt piirdun oma spordialaga. Ma ei võimle ega tee eelharjutusi iluuisutamiseks, ainult suvel ujun ja mängin natuke tennist. Ka maailmameistrivõistlusteks ei tee ma erilist treeningut. Töötatakse ju järjesti täienemiseks ja nii on iga treening vahetpidamatu töö meistrivõistlusteks. Pealegi iluuisutamises puuduvad eeltingimused alaliseks treeninguks. Iluuisutamine on hooaja-sport. Tarvitada on üksnes mõne kuu pikkune väga napp aeg. Ei saa ju, nii nagu näiteks see on poksis, enne võistlust olla kaks kuud valju treeningureshiimi all. Iluuisutamises iga päev on kallid. Teda tuleb põhjalikult kasutada, kuid aga, nagu öeldud, ei tohi vibu üle pingutada. Iluuisutamise treening ei ole mänguasi. See on pingutav töö. Üks tund kulub mul alati koolisõiduks. See koosneb neljakümneühest figuurist, mida peab täpselt tundma viimase punktikeseni. Sest nendest figuuridest võistlustel tõmmatakse loosiga võistluse-ülesanne.

Vabasõidus mul ialgi ei ole kindlat kava, kuigi tavaliselt on viisiks ka sel vabal mängul kõik hästi ette valmistada. Mina vabasõidul ehitan kõik hetke inspiratsioonile. Nii nagu seda mulle sisendab mu meeoleolu ja välised impulsid. Ka treeningul jätan ma enese meeoleolu võimusesse. Alati mõjub minusse publiku meeoleolu. Kui publik ei ole osavõtlik, uisutan ma halvasti. Näen ma huvi minu töö vastu, uisutan ma hästi. Kuid ialgi ei mõtle ma sellele, mis ma järgmisel hetkel teen. Ialgi ei mõtle ma sellele või teisele figuurile, mis nüüd järjes peab tulema, samuti ei mõtle ma sellele, kas ma nüüd sooritan uue kombinatsiooni. Ma uisutan alati teisiti, alati uudset. Ma

tahaksin öelda, et ma improviseerin. Mind ennast sagedasti üllatab, kui üks figuur kujuneb hoopis teiseks kui ma seda endale kujutasin. Siis on äkitselt uus kombinatsioon juba sündinud. Sellele vaatamata ei saa ma öelda, et viimasel ajal oleks loodud palju uusi figuure. Tõeliselt on need kõik ühed ja samad, kuid alati küll igasuguste variatsioonidega. Minu variatsioonid on hetke looming. Üks figuur, mis nii sündis, on tarvitusel juba kolm aastat. Ta on säilintatakse, Schäferi piruett. See on piruett, mis toimub väga aeglaselt, seda nii põlvepainutuses kui ka sirutatult.

Ma olen peaaegu oma elu seni veetnud jääväljal. Iluuisutamine on mul läinud sedavõrd lihasse ja veresse, et jääväli on mulle eluelemendiks, milleta ma oma olemasolu ei suuda kujutella. Ma olen jääväljal kodus nagu kala vees.

Viini iluuisutajad on klass omaette. Viin, kus ehitati suurim ja esimene vabaõhu-kunstjääväli, omab ka suurepäraseid iluuisutajaid. Võib öelda, et Rootsi ja Viini iluuisutajad kuuluvad maailma parimate sekka. Viinlaste suhtes tuleb juure eriline element: nende musikaalsus, nende rütmitunne, nende — luuletaja Wildgansi sõnadega öeldult — seesmine meloodia. See annab Viini iluuisutamisele täiesti omapärase voolavuse ja täiusliku rütmi. Endastmõistetavalt iluuisutamine areneb kogu maailmas ja kõikjal leidub talente spordi meloodia ja elegantsuse harrastamises. Nii ma olen parimal arvamisel Inglise naisiluuisutajatest. Londonis on kasvaval arvul selle spordiala suursaavutuslikke edustajaid. Treeninguks on seal hiilgavad eeltingimused. See loomulikult arendab saavutusvõimsust. Inglannadel juba oma kehakuju ja spordimeele tõttu on rohkesti eeldusi iluuisutamiseks.

Ei ole ühtki teist sporti, mis muusikalistele tarvidustele ja rütmilisele meelele on nii lähedane kui iluuisutamine. Kes kaunil jääpäeval näeb, kuidas selle spordi arvurohked kombinatsioonid ikka järjest valluvad tuhandete paaride tantsus ja nii ilmutavad muusikalise vastuvõtlikkuse ja sportliku naudingu kokkukulamist, see veendub, kui lähedane on iluuisutamine tantsule, kui täiesti lähedane musikaalsusele. Viimasel aastatel on tantsu jazz-muusikaga korduvalt ühendusesse seatud võimlemisliku kosutusega. Arstid on soovitanud tantsu kui võimlemise aseainet kehalisteks harjutusteks. Kuid tants toimub kinnistes, sagedasti õige umbsetes ruumides. Seevastu jäätants võimaldab vabaõhu-võimlemist ühes muusikaga kogu talve läbi.

Korvpalli-rahvusmeeskond Euroopasse

Võrkpallis on meil puudunud süstemaatlik treeningumeetod. Vast sellega ongi seletatav, et Eesti võrkpall 1926. aastast saadik pole nihkunud kuigi märgatavalt edasi. Pole huvitusega tutvustada võrkpallitreeningu mõningaid uudusi, tuues need väljavõtete-na USA-s kirjastatud õpperaamatust „Volley-ball a men's game“.

Suurt rõhku asetavad yankeed tõstete täpsusele. Selle treenimiseks tõmmatakse parajale kaugusele ja kõrgusele võrgust nõör. Üksinda treenides peab tõstja harjutama palli löömist täpselt nii kõrgele, et pall vaevalt nõöri puutudes langeks tagasi. Nõör on sel kõrgusel, millisel tõstja partner harrastab surumist.

Tagant täpse söödu andmise treeningul on samuti abiks mõningad pisi-asjad, kuid vägagi olulised pisi-asjad. Lihtsalt konstrueeritava seadeldise kaudu lastakse pall veereda väljal tagaliinil seisvale mängijale. Sääraselt automaatselt söödud pall tuleb järgnevalt edasi sööta oletatavale tõstjale võrgu all. 3 m eespool ja samapalju kõrgemal võrgust on jällegi nõör. Sööt võrgu juure peab langema üle selle nõöri. Edasi on väli jagatud veel väikestesse ruutudesse, mis nummerdatud, kusjuures head söödu sihikohad on paremate numbritega. Vastavalt sellele, kui hea numbriga ruutu pall söödud, saab treeningul hinnata teatud mängija söötmise täpsust.

Servimise täpsuse ja platseeringu määramiseks on välja vastaspool samuti jagatud nummerdatud ruutudesse. Ameeriklased soovivad n. n. pealkäe-servi vaheldamisi kombinatsiooniga alt. Muuseas: säärane servimisviis on Eestis läbi löönud juba aastaid, isegi varem kui Ameerikas.

Ülaltoodud näpped Ameerika treeninguviisidest on soovitatavad ka meie meeskondadele. Eriti nüüd, millal varsti algamas ametlik võrkpalli hooaeg ja lähenemas maavõistlus Lätiga.

Hooaja jaotamine kaheks — enne jõulusid korvpall ja pärast võrkpall — viidi esmakordselt läbi sel hooajal. See jaotus on esialgu küll mõeldud ainult katsena, et näha, kuidas ta sobib meie oludes. Arvamsi selle kohta on pro ja contra. Tegelikult tuleb rohkem siiski pooldada katset. Läti jaotas hooaja kaheks juba paari aasta eest. Schadeiko, Läti NMKÜ sekretäre, kellega mul on olnud vestlust jaotuse otstarbekuse kohta, lausus, et Läti on sellega palju võitnud. Läti võrkpalli viimaseaja hea areng on suurel määral sõltunud just sellest, et omaette hooajal on asunud võrkpalli treenima intensiivsemalt. Samal ajal on tõusnud ka korvpalli tase.

Suuremaks eeskujuks tohib olla aga Ameerika. Võrkpall on seal harrastatav täiesti lahus korvpallist. Isegi seevõrra, et Ameerika võrkpallimängijad pole täieliselt ühtlasi ka korvpallimehed, nagu see on Eestis. Ameerikas vältab võrkpalli hooaeg kolm kuud. Esimene kuu kulub ettevalmistavale treeningule ning

ülejäanud kaks võistlemiseks. Meie oludes, kus võimalate nappusel käsipalli treeninguks saadakse ruume tavaliselt kaks korda nädalas, mõlemal korral üks tund, on eriti raske selle piiratud aja vältel küllaldase tösidusega korrigeerida harjutada kaht ala — võrk- ja korvpalli. See asjaolu räägib suuresti hooaja poolitamise kasuks. Kui hooaeg siiski jääb napiks, võib ju lisa võtta suvest, mida soovitatud varemgi.

Ameerika, kes kogu maailmas käsipalli mängumääruste suhtes tooniandev, on muuimas võrkpalli mängumäärusi. Nimelt viiakse ellu punktide arvestamine ükskõik kumma meeskonna kasuks langevalt igalt servipallilt, s. t. nii, nagu praegu loetakse ping-pongis. Punktide arv geimis jääb seejuures endiseks, s. t. 15-le, kuid suureneb matschi võitmiseks vajaline geimide arv. Millal see muudatus Eestis hakkab maksma, on siiski veel lahtine küsimus. Kahtlemata tööb uus määrus võrkpallimängusse juure elavust.

Läti vastav liit — Latvijas basketbola savieniba — pühitses samuti hiljuti oma 10. aastapäeva. Sel puhul korraldati Riias Baltimaade kohta kõige laialt ulatuslikum käsipalli turniir. Osa võttis kolm linnameeskonda: Tartu, Riia ja Vilno. Tartu pühitses üllatuslikult suurvõitu nii võrk- kui ka korvpallis. Furoorne oli Tartu võit korvpallis Riia üle — 39:33, mis veel suuremaks sensatsiooniks oli lätlastele. Vilno üle võitis Tartu 72:21. Lätlased löid poolakaid 82:33. Võrkpallis Tartu alistas Riia 7:15, 15:7 ja 15:8 ning Vilno 15:13 ja 15:13. Tartu, võib öelda, on seega teel Baltimaade parima käsipallilinna nime omandamisele.

Lõppeks peatun paari reaga ühel suureulatuslikul kavatsusel, millena on mõnelt poolt päevakorda tõstetud Eesti korvpalli-rahvusmeeskonna Euroopa-turnee. Otseselt öeldult on selle kavatsuse teostamine mõeldav, kuid mitte kõige lähemas tulevikus. Rahvusmeeskond ei saa välja sõita sarnastel tingimustel, mis olid kasutada Kalevil ja NMKÜ-l viimaste turneedel. Rahvusmeeskonna esinemine nõuab palju lahendamaid sõidu- ja muid tingimusi. Raudteel peaks tingimata olema magadiskohad, võistlused ei tohi kuhjuda üksteise otsa, kaasas peab olema vähemalt 10 mängijat ning peale esindaja ka üks kohtunik. Sõidu- ja seega ka võistlustüdumise vältimiseks ei tohi reis kokku kesta üle kolme nädala jne. Kuigi maavõistluste puhul saaksime välismaa liitudelt kulude katteks suuremaid summasid kui said üksikklubid, ei ole siiski usutav praeguse majandusliku üldkonjunktuuri juures, et saaksime tasa kõik kulud. Seega peaks sõitu subsideerima olümpiakomitee või muu asutus. Kas on seda aga loota?

Sportliku edu suhtes turneel ma ei kahtle. Ta oleks eriliseks võimaluseks mitte ainult Eesti käsipalli, vaid üldse Eesti nime heaks tutvustamiseks. Loodame, et kavatsus ei tule täiesti maha matta, vaid et hiljemas tulevikus Euroopa-turneeks avarduvad soodsamad võimalused.

SUUR MAADLUSVÕISTLUS

Soome Rootsist selgesti parem. — Uus hindamisviis, mis tuleks tarvitusele võtta ka Eesti ja Läti vahel

Aasta lõpu suurimaks rahvusvaheliseks maadlussündmuseks oli Soome-Rootsi maavõistlus, mis detsembris peeti Helsingis.

Teiskordselt olid tarvitusel seljavõidu määrused, see tähendab, et töövõitused ei võetud arvesse. Nüüd ilmnes mõlemale poolele, et see oli viimane maavõistlus seljavõitude alusel. 28 matschi kohta ainult 3 seljavõitu! Üldsusele ei paku seljavõidu määrused küllaldast huvi. Suurema hulga paaride kohta on juba ette teada, et nendes seljavõit jääb tulemata. Selle tõttu kaob nende võistluste vastu kiindumus. Kui aga antakse töövõitused rahvusvaheliste määruste alusel, siis on igava matschi vastu suur huvi, kuna tõukleminegi ja väiksemadki üritused otsustavad võidu.

Aasta esimesel poolel Helsingis peetud euroopa-võistlustel ilmnes, et Soome on maailma parim maadlusrahvus ja nüüd leidis see uue kinnituse. Soome meeskond oli tunduvalt võimsamas vormis ja paremini ette valmistatud kui Rootsi oma. Eriti paistis silma vahe meeste vastupidavuses. Lõpu-püstimaadluse ajal rootslased sagedasti olid õige pehmed pojad, soomlased selle vastu maadlesid täie kiirusega viimase minutini välja.

Soome eesmärgiks on nüüd Brüll'i karika kaitsmine järgmistel euroopavõistlustel, mis aprillis peetakse Roomas.

Rootsit edustab praegu veel „vana kaardivägi“, kelle võimed ei ole aga enam küllaldased noore põlve pealetungi vastu. Tuveesson, Lindelöf, Hernström, Glans, Ivar Johansson ja Vestergren on nüüd oma võimetelt iseeneste varjudeks. Uued mehed Rootsil on seni aga veel ebakindlad. Ainult Cadier näitas seda parimat, mida soomlased rootslastelt ootasid.

Soome uued mehed — Perttunen, Virtanen, Vecksten — selle vastu esinesid täielise edukusega.

Rootsi lehtedest Svenska Dagbladet märkis, et soomlased olid selgesti ülevõimsad, samuti ka seda, et soomlane Nordling saavutas töövõidu-paremuselt Ivar Johanssoni üle. Rootslased ütlesid, et see „sisu“, mis on loonud Nurmid, Lehtised, Thunbergid, Saarised, Matti Järvised, Frimanid ja Kokkised, oli jälle nähtav maadlus-maavõistlusel. Veel lisavad rootslased ise, et Rootsi maadlus on jäänud Los Angelesi võitude varju puhkama.

Teatavasti lõppes maavõistlus Soome võiduga 4:2. Nendest punktidest Soome sai ühe diskvalifitseerimise ja Rootsi oma mõlemad soomlase H. Pihlajamäe vigastada saamise ja selle tagajärjel toimunud loobumise arvel.

Kui matsche hinnata peale seljavõitude ka töövõitudega, siis seljavõitused sai Soome 3, Rootsi 0, ja töövõitused Soome 11, Rootsi 14. Rootsi töövõitude sekka on arvatud ka H. Pihlajamäe loovutused.

Kui seljavõitu hinnata 4 punktiga, ülevõimsat töövõitu 2 ja nappi töövõitu 1 punktiga, siis Soome oleks võitnud maavõistluse 28:14. Peale kolme seljavõidu oli Soomel 5 selget töövõitu, Rootsil aga mitte ühtki seljavõitu ega selget töövõitu.

Soome-Rootsi edaspidistel matschidel võetaksegi tarvitusele 4, 2 ja 1 punktiga (seljavõit, selge töövõit ja napp töövõit) hindamisviis.

Põhimõte on ju see, et parem võidaks. Ja selline hindamine, nagu ülal märgitud, väldib senisest suuremal määral maitseotsuste võimalusi. Peaks olema soovitatav, et säärane hindamisviis võetaks tarvitusele ka Eesti-Läti maavõistlustel, kus napid töövõidud sagedasti on maitseasjadena otsustatud vastupidiselt. Seljavõidu ja selge töövõidu suuremal hindamisel maitseotsused ei pääseks aga kuigi suurelt mõjule ja võit paremale oleks kindlustatud senisest rohkemal määral.

Kaupa hinnatakse mitte reklaami,
vaid

kauba headuse

järele.

Tarvitage

Stomatol

hambapastat ja suuvett,

ja Tele veendute isiklikult
nende headuses.

„Eesti Spordileht“ jätkab ka uuel aastal, oma 15. aastakäigul, ilmumist kuukirjana ja pakub senisest veelgi väärtuslikumaid kirjutusi.

„Eesti Spordilehe“ aastakäik on sisukas käsiraamat kõigile sportlastele ja spordijuhfidele, kuna ta valgustab mitmekülgsesti kõiki kehalise kasvatuse alasid.

„Eesti Spordilehe“ tellimis- ja üksiknumbri hind jääb uuel aastal seniseks. Võimalust mõõda suurendatakse numbri kausta.

E. Spordilehe toimetajast

Päevalehe peatoimetajaks

E. Spordilehe kauaaegseim (1921.—1929. a.) toimetaja Harald Tammer on Eesti suursportlastest eluredelil kõige kõrgemale jõudnuna asunud Päevalehe peatoimetaja kohale. Eesti sportlaskonnal on põhjust tunda headmeelt, et tema perest üks väljapaistvamaid on ka väljaspool sporti tulnud toime ekstraklassilise saavutusega.

H. T. oma tööga on E. Spordilehele pannud selle vaimlise aluse, millest E. Spl. toimetamisel on peetud kinni tänapäevani. Suursportlasena maailmameistri tiitli ja olümpiavõidu saavutamise kõrval on H. T. peale E. Spordilehe toimetamise olnud Eesti spordiliikumise ideede loojaks ja teostajaks. Tema üheks suureks teeneks sel alal on see, et kultuurkapitali loomisel kätte võideldi ka oma sihtkapitali kehalisele kasvatusel. Oma praeguse tegevuse kõrval H. T. kuulub olümpia komitee kolmekomiteesse ja võtab auliikmena osa TSK tegevusest.

N. Küttis 1933. a. parim.

Tallinna Spordipressi Klubi andis tänavu esmakordselt välja aasta tubliima saavutuse eest Eesti kõrgeima auhinna ehk grand prix' — kuldmedali. Medalistungist võtsid peale TSK liikmeskonna teiste asjatundjatena osa liitude esimehi, KSKV ja olümpiakomitee esindajaid. TSK poolt oli kandidaatidena medalile üles seatud järgmised, arvult kümme sportlast: E. Ellman, H. Frei, A. Kuuse, N. Küttis, K. Lasn, A. Luhaäär, O. Luiga, E. Mõtlük, G. Sule ja A. Viiding. Peagu üksmeelse otsusel määrati kuldmedal Nikolai Küttisele. Peamotiiviks medali määramisel oli: hinnata seda suurt tahet, mis avaldub spordi raskeima eesmärgi võidu saavutamises. N. Küttis tuli Torinos kaugushüppes toime ennastületava võiduga, seda raskest konkurentsis.

Dr. A. Veiss N. Küttise kaudu kroonitud ala — kergejõustiku (Ekrave-) — liidu esimehena avaldas E. Spordilehele: „TSK kuldmedali sisseseadmine on tänuväärt algatus. Loodetavasti kujuneb see heaks traditsiooniks. N. Küttis oli kahtlemata kõige väärilisem mees esimese kuldmedali saamiseks. Ta on innuga ja põhjalikkusega töötav sportlane, kes pühendub oma eesmärgi taotlemisse suure asjalikkusega. N. Küttis on kogu aasta püsinud tublis vormis ja suurte võistlustel näidanud suurt tööd. Medali määramisega N. Küttisele pole tehtud kellelegi ülekohut. Edasi olen ma mõistetavalt rõõmus, et suur auhind langes just Ekraveliidu alla kuuluvale alale. Vaevalt oleks aga saadud mööduda kergejõustikust, kuigi ka teistel aladel, nagu maadluses (O. Luiga), jalgpallis (E. Ellman) jne. on kullaga kaalutavaid mehi. Kergejõustik oli aga sel aastal rahvusvaheliselt kõige viljakam ala Eestis, mis pärast kuldmedali määramine kergesportlasele on täiesti mõistetav.“

Eesti Spordilehe uue-aasta-numbriga

on hinnata kaasas

1933. aasta numbrite sisukord.

Võidud lätlaste üle.

Viimase kuu kestes on eestlased pühtsenud mitmel alal võituisid oma lõunanaabrite lätlaste üle. Tõhusamaks eelkõige olid võidud poksis. Peale maavõistlusevõidu 7:1 suutsid poksi-paremuse maksma panna lätlaste üle ka tartlased. Viimaste võit kuue kaalu kohta oli 4:2. Juure arvestades tagajärjed ülejäänud kahe kaalus, kus meeste mitte-kaalus-olemise tõttu neid ei fikseeritud ametlikult, kujuneks Tartu võit 5:3.

Suuruselt järgmiseks võiduks oli Tartu NMKÜ triumf Riia käsipalli turniiril. Linnameeskonnana hävitas Tartu NMKÜ lätlased peale võrkpalli ka vastaste tugevama alal — korvpallis. Koos äsjase võiduga Kalevi üle tuleb Tartu NMKÜ-d hinnata Balti parimaks meeskonnaks käsipallis. Näib võimalikuna, et korvpallimaavõistlus tuleb tänavu pidamisele esmakordselt Tartus.

Veel ühe võiduna lätlaste üle oli Spordi maadlejate 4:3 Riia Krause üle. Kuigi Sport polnud esitanud oma tugevamat garnituuri, suutis ta domineerida Läti tugevama maadlusselti üle. Seejuures loeti K. Trossmanile teenimata kaotus E. Betagsilt. Eestlastest võitsid H. Kristal sulgkaalus K. Kundsinschi, kergekeskkaalus E. Noor P. Atarsi, keskkäalus A. Kukk A. Kisse ja poolraskekaalus A. Neo A. Baumansi. Kaotasid peale K. Trossmani J. Järvepera S. Mujeneeksile vaieldavalt 1:2 ja A. Uusbeck J. Ruditsile.

Käsipallis hegemoonia kaldumas Tartule.

Sensatsiooniliselt tuli Eesti korvpallimeistriks Tartu NMKÜ, kes Tartus võitis Kalevi suure ülekaaluga 43:29. See on Eesti esivõistluste ajaloo esmakordne, et korvpallis meistritiitel läks väljaspoole Tallinna. Ühtlasi on ka esmakordne tiitli langemine ühele NMKÜ-dest, kuigi need on olnud peamised korvpalli levitajad Eestis. Tartu NMKÜ võidu puhul näib, et käsipalli hegemoonia kaldub Tartule. Värske meister on võitnud peale Kalevi tänavu veel Russi ja Tall. NMKÜ, millega tiitel klaarilt teenitud. Kalevit peeti kuni Tartu fiaskoni võitmatuks, kuna ta seni oli purustanud kõik oma Tallinna konkurendid, lisaks võitnud veel „Chicago Tribune“i karika Tallinna tsooni. Eesti tsooni finaalis on Kalevil võimalus saavutada revanschi Tartult.

Meistrifinaal arenes teise poolaja keskpaigani tasavägiselt. Tartu vedas küll, kuid siis tekkis viieks minutiks surnud seis 29:29, mille vältel arenes gigantne rebimine juhtimisele asumise pärast. Sellest rebimisest tuli võitjana välja Tartu, lüües lõpuspuuridga võimsalt ette 43:29. Meistermeeskonna koosseis: Keres, Erikson, Illi, Arens, Schultz, Amon ja Mahl. Tallinnale jäi meistritiitel naiste-korvpallis Russi võiduga 15:10 (5:7) Tartu Kalevi üle.

Teiseks sensatsiooniks korvpallis oli Tall. NMKÜ suur võit 50:38 Russi üle. Üleminekutega oma l. a. „raudvara“ kaotanud NMKÜ on noortest komplekteeritud meeskonna lühikese ajaga kasvatanud võiduvõimsaks. Nüüd, korvpalli hooaja lõpul, võib meeskonnad järjestada järgmiselt: 1. Tartu NMKÜ, 2. Kalevi, 3. Tall. NMKÜ, 4. Russ, 5. ESS. Need moodustavad arvatavasti ka koosseisu liiduklassis, mis jalgpalli eeskujul meil sisse seatakse ka korvpallis, arvates järgmisest hooajast.

Hans Koop †

Pärnu sportlaserele oli kurvaks päevaks 3. detsembril viimasele puhkusele saadeti Hans Reinhold Koop. Tõstjana oli ta omandanud 2. järgu tõstemärgi ja kuulus Tervisesse. Jalgpallimehena oli ta Pärnu jalgpallklubis meeskonna vanem. H. K. sündis 25. mail 1911. a. Juba õige noorelt asus ta palliväljale. PJK-i meeskonna vanemaks tõusis ta eelkäija, oma vanema velle Erichi, surma järele.

Hans Koobi surmaga kaotas Pärnu sportlasere oma tublimaid spordimehi, keda kaaslased mälestavad kaua.

V. Frooman noorpõlve edukaima maadlejana.

Eesti maadlusvõitluse viimase aja mainimisväärseid võite on peale v. s. Spordi Riia-võidu Voldemar Froomani teine koht Lahtis. Nüüd oli Froomanil teine sõit Soome. Esimesel korral tuli ta Ensõs A. Helini järele samuti teiseks. Lahtis saavutas F. kiirelt kolm seljavõitu: M. Vesase üle 12,28, A. Vento üle 3,35 ja Tuisku üle 8,00, millega pääses finaali M. Nordlingi vastu. Püstimaadlus moodus tasavägiselt, parteris oli soomlane napilt parem. Võidu saavutas Nordling lõpu maadluses, pannes minut enne matschi lõppu nupuvõtte Froomani selili. Euroopameister Mikko Nordling on praegu haruldases heas vormis, milleks kaasa aidanud internaat enne maavõistlust Rootsiga. M. Nordlingi kohta on iseloomustav rääpakas, tormamisriikas maadlusviis. Ka kaldub ta kergesti jalgu abiks võtma ja üldse ebafairilt maadlema. Seda sai tunda A. Kusnets euroopavõistlustel, kus N. ta jalast kinni haarates keeratas selili. Ka Frooman sai Nordlingilt põlvöögi löua alla, selle eest, et oli soomlase matilt välja paisanud. Kõigele vaatamata on Nordling tehniliselt hea maadleja ja Soome maadlusvõitluse võimsaimaid tugesid.

Paar päeva pärast Lahti võistlusi maadles Frooman veel Voikkas. See on paberivabrikute juures asetsev Türi taoline linnake, kuid tunduvalt suurem. VUV-i korraldatud võistlustel ei tulnud Frooman auhinnale, mis mehel on esmakordne ta karjääri vältel. Frooman võitis küll end. Tõelispordiliidu kuuekordse meistri V. Salose 8,10, kuid langes välja töökaotusega J. Juholale 0:3 ja seljaga A. Helinile 6,26. Ensõs oli F. võitnud Helini 2:1. Kaalu võitjaks Voikkas tuli J. Juhola.

V. Frooman on Eesti noorimaid maadlejaid: jaanuaris täitub tal 20 aastat. Saanult esimese õpetuse V. Väljal maadleb ta kolmat aastat. Peab ütleva, et selle lühikese ajaga on ta arenenud üllatavalt. Praegu on tehnika küll puudulik, mida osaliselt asendab suur jõud, kuid tehnika täienedes võib Froomanist tulevikus kujuneda suure rahvusvahelise tasemega keskkaaallane.

Ostame ja müüme igasuguseid
vanu pudeleid

ja maksame head hinda.

Pudelite-ladu „Solid“

Tallinn, Väike Tartu mnt. 2-6. Telefon 470-26.

Rõõmsaid pühi

lugejatele

tellijatele

komisjonäridele

kaasööalistele

Eesti Spordilehe
toimetus ja talitus.

Tahet mehel on. Üldse on F. osa võtnud 24-st võistlusest ja pidanud kokku ligi 100 matschi. L. a. tuli ta vabamaadluses Eesti meistriks, võites teiste seas ka A. Kuke. Ka on ta kaitseliidu meister poolraskekaalus. Pärit on ta Laitsest, Harjumaalt, ja elukutselt pleki-sepp.

Taliujumise hooaeg algas.

Kalevi veesportlosakond avas taliujumise hooaja sisevõistlustega Basseinis. Osavõtt oli rohkearvuline. Tähtsamaks ujumisdistsantsiks oli 100 m mitmes stiilis. Vabaujumises saavutas E. Mõttlik uue siserekordi 1.07,0. Teiseks tuli Bahtejev 1.13,8, kolmandaks Muido. Seliliujumises oli E. Mõttliku aeg 1.24,4, mis ainult 0,1 sek. võrra halvem rekordist; 2. Muido 1.30,2; 3. Havist 1.32,3. Rinnuli võitis Havist 1.28,6; 2. A. Tanvald 1.29,5; 3. Lillestern 1.30,9. 50 m vabalt ujus Bahtejev 30,6. B klassis 100 m rinnuli oli Luhakoderi aeg 1.43,0.

Kalevi veesportlased on saali- ja basseinitreeningus alates oktoobrist ja see treening ühes võistlemisega vältab kevadeni. On kavatsusel pidada veel 3-4 sisevõistlust. Kalevi palavamaks sooviks on saata mõned ujujad jõulu- ja kevadepühade vaheajal Soome, kus sealsete paremate basseini ja muude tingimuste tõttu on eriti head edasiarenemise võimalused. Ka on Soome meist paremas kontaktis teiste Euroopa ujumismaadega, nagu Rootsiga j. t. Ujujad viibiksid Soomes umbes 2 nädalat. L. a. käis Soomes E. Mõttlik. Nagu hooajal nähti, on mees seal tublisti täienenud. Raskesti meeste saatmisel teeb rahaline külg. Seni pole Ekraveliit ujumise arendamisele toetusena kulutanud veel ühtki senti. Moraalselt on ujumisspordil õigus toetuse saamisele, pealegi kui kergejõustikule on antud suuremaid summasid. Kalev on ujumisele kulutanud suure summa. Näiteks juba ainult praeguse hooaja alguse vältel on Basseini pääsmeteks maksetud üle 180 kr. Väga otstarbekohane oleks, kui liit saavutaks Basseini omanikuga kokkuleppe, mille põhjal vähemalt 2 korda nädalas 2-3 tundi Bassein pärastlõunati oleks kasutada ainult ujujatele. Siis on võimalik korrapärasemalt ja viimistletumalt treeneerida.

Praegu on Eesti ujumistase võrdlemisi parajal kõrgusel. Võiksime võistelda Põhjamaadega ja mitmetel võistlustel tuleksime kohtadele. Mõistetavalt ei küüni aga meie ujujate võimed suurtähtede ületamiseni. Kuid aja vältel on loota suurujujate võrsumist ka eestlaste seast.

Kuidas Schveitsis sporti toetatakse.

Schveitsi kaitseväge-departement määrab iga aasta toetussummasid Schveitsi spordi- ja võimlemisliitudele. 1934. aasta kohta toetussummasid natuke vähendati, kuid sellele vaatamata on need kokku 420.800 franki, s. o. Eesti rahas üle 450.000 krooni.

Kui arvesse võtta, et Schveitsis on 4 miljonit elanikku, siis peaks Eestis aastane toetussumma olema Schveitsi toetamis-mõödupuud tarvitades 120.000 kr. ümber.

Vastutav toimetaja: O. Lõvi.

Väljaandja: Eesti Spordi Keskliit.

KODUMAA VABRIKUTE RIIDEKAUPLUS
HERMAN RÕIVAS.

TALLINN,
ESTONIA PUIESTEE NR. 11
KÕNETR. 304-80.

Müük suurel ja väikesel arvul.

Vanim ja suurim

valmisriiete äri Eestis

M. JOSSELOV

Tallinn, Kuninga tän. 6

Juuksetööstus

„GRANBERG“

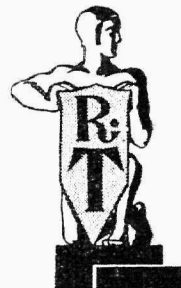
Daamide ja härrade
teenimine

Tallinn, Pikk tän. 19 Tel. 442-12

KOHVIK ja KONDIITRIÄRI

„ASKO“

TALLINNAS, VIRU T. 13
TEL. NR. 467-62

Väärtmetallasjade & märkide tehas

Roman Tavast

Soovitab võistlemata headuses
moodsaid auhindu ja rinnamärke

Tallinn, V. Roosikrantsi tän. 6
Telefon 452-79

Seltskondlik Maja

Tallinn, Aia tän. 12. Tel. 436-60

Pidustusiks
saalid ja kabinetid

VÕÖRASTEMAJA-RESTORAN-BAAR

«EUROPA».

Suur baar

välismaa eeskujul igal õhtul

KABAREE

all baaris.

TALLINN, VIRU 24, telef. 467-01.

Kohasem pühade kink suitsetajale

paberossid

Mikaado-extra

25 tk. — 35 snt.

Avanti

20 tk. — 40 snt.

sigaretid

Albion

10 tk. — 25 snt.

Nubia

20 tk. — 70 snt.

Pikantne maitse!

Meeldiv pakend!